

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2018

9

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Przemysław Gumiński, Olga Maria Piaskowska
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r., V ACa 882/16 (V AGa 28/18), zagadnienia prawnego:

„Czy z prawomocności materialnej (powagi rzeczy osądzonej) wyroku zasądzającego na rzecz powoda część świadczenia z danego stosunku prawnego korzysta rozstrzygnięcie o zasadzie odpowiedzialności z tego stosunku prawnego pomiędzy tymi samymi stronami przy niezmiennych okolicznościach sprawy?”

podjął uchwałę:

W procesie o świadczenie okresowe przysługujące powodowi na podstawie określonego stosunku prawnego za kolejny okres wymagalności, nie jest dopuszczalne ponowne badanie i ocenianie przez sąd zdarzeń prawnych, odnoszących się do zasady odpowiedzialności pozwanego, w takim zakresie, w jakim były one przedmiotem rozstrzygnięcia w prawomocnym wyroku wydanym w procesie między tymi samymi stronami o świadczenie należne za wcześniejsze okresy wymagalności.

(uchwała z dnia 12 lipca 2018 r., III CZP 3/18, A. Piotrowska, W. Pawlak, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Elblągu postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r., I Ca 336/17, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie powiatu – powiatowego urzędu pracy o zwrot pochodzących z Funduszu Pracy środków przyznanych bezrobotnemu na podjęcie działalności gospodarczej ulega przedawnieniu z upływem trzech lat na podstawie art. 76 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1065) lub na podstawie art. 118 *in fine* k.c. – jak dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej?”

podjął uchwałę:

Roszczenie powiatu – powiatowego urzędu pracy o zwrot środków pochodzących z Funduszu Pracy, przyznanych bezrobotnemu na podjęcie działalności gospodarczej, przedawnia się z upływem trzech lat, licząc od dnia wypłaty tych środków (art. 76 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1065 ze zm.).

(uchwała z dnia 12 lipca 2018 r., III CZP 5/18, A. Piotrowska, W. Pawlak, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 14 listopada 2017 r., XVI Cz 964/17, zagadnienia prawnego:

„Czy nabywca licytacyjny nieruchomości, który na podstawie art. 968 § 2 k.p.c. zalicza na poczet ceny wierzytelność innego wierzyciela, a który błędnie przyjmuje, że wierzytelność ta znajduje pokrycie w cenie nabycia, powinien zostać wezwany przez sąd do uiszczenia brakującej części ceny przed zastosowaniem rygoru z art. 969 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Nabywca licytacyjny nieruchomości, który dokonuje na podstawie art. 968 § 2 k.p.c. zaliczenia na poczet ceny nabycia wierzytelność innego wierzyciela za jego zgodą, błędnie przyjmując, że wierzytelność ta z uwagi na jej wysokość i zasady pierwszeń-

stwa zaspokojenia wynikające z art. 1025 k.p.c. znajduje pokrycie w cenie nabycia, powinien zostać wezwany przez sąd do uiszczenia brakującej części ceny w terminie określonym w art. 967 k.p.c., pod rygorem przewidzianym w art. 969 § 1 k.p.c.

(uchwała z dnia 12 lipca 2018 r., III CZP 60/18, A. Piotrowska, W. Pawlak, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu postanowieniem z dnia 17 stycznia 2018 r., II C 70/17, zagadnienia prawnego:

„Czy na postanowienie w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych wydane przez asesora sądowego, który nie pełni obowiązków sędziego, przysługuje przewidziana w art. 398²² § 1 k.p.c. skarga (na orzeczenie referendarza sądowego)?”

podjął uchwałę:

Na postanowienie w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych wydane przez asesora, który nie pełni obowiązków sędziego (art. 106i § 10 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 23), przysługuje zażalenie do sądu drugiej instancji (art. 394 § 1 k.p.c.).

(uchwała z dnia 26 lipca 2018 r., III CZP 10/18, A. Piotrowska, W. Pawlak, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 18 grudnia 2017 r., II Ca 1409/17, zagadnienia prawnego:

„Czy do roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego przez ubezpieczyciela na podstawie abuzywnych postanowień umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym, przysługującego ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu będącemu konsumentem przeciwko ubezpieczycielowi, ma zastosowanie trzyletni termin przedaw-

nienia zgodnie z przepisem art. 819 § 1 k.c. czy termin dziesięcioletni zgodnie z przepisem art. 118 k.c.?”

podjął uchwałę:

W umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym roszczenie o wypłatę wartości wykupu ubezpieczenia, nie stanowiącej kosztów udzielonej ochrony ubezpieczonej, przedawnia się w terminie określonym w art. 118 k.c.

(uchwała z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 13/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 4 stycznia 2018 r., V Ca 1630/17, zagadnienia prawnego:

„Czy na skutek uznania za klauzule abuzywne postanowień umownych dotyczących opłaty za wykup z umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, roszczenie z tego tytułu przedawnia się z upływem lat trzech na podstawie art. 819 § 1 k.c. czy też z upływem lat dziesięciu jako pochodzące z umowy o charakterze mieszanym (nienazwanej z elementami ubezpieczenia) czy też na podstawie art. 118 k.c. w związku z art. 405 k.c. i nast.?”

podjął uchwałę:

W umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym roszczenie o wypłatę wartości wykupu ubezpieczenia, nie stanowiącej kosztów udzielonej ochrony ubezpieczonej, przedawnia się w terminie określonym w art. 118 k.c.

(uchwała z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 20/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 18 stycznia 2018 r., II Ca 1809/17, zagadnienia prawnego:

„Czy do roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego przez ubezpieczyciela na podstawie abuzywnych postanowień umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym, przysługującego ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu będącemu konsumentem przeciwko ubezpieczycielowi, ma zastosowanie trzyletni termin przedawnienia zgodnie z przepisem art. 819 § 1 k.c. czy termin dziesięcioletni zgodnie z przepisem art. 118 k.c.?”

podjął uchwałę:

W umowie ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym roszczenie o wypłatę wartości wykupu ubezpieczenia, nie stanowiącej kosztów udzielonej ochrony ubezpieczonej, przedawnia się w terminie określonym w art. 118 k.c.

(uchwała z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 22/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 15 stycznia 2018 r., I AGa 9/18, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy z powodu niewykonania (zwłoki w spełnieniu) przez jedną z jej stron zobowiązania o charakterze pieniężnym?”

przekazał zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 17/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 9 stycznia 2018 r., IX Ca 887/17, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie z udziałem konsumenta jest możliwe badanie przez sąd z urzędu, bez kwestionowania przez stronę pozwaną, skuteczności dokonanej cesji wierzytelności oraz jej istnienia i wysokości, jeżeli wierzytelność ta jest wpisana w księgach rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego działającego na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 12 lipca 2018 r., III CZP 9/18, A. Piotrowska, W. Pawlak, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 7 lutego 2018 r., X Ga 740/17, zagadnienia prawnego:

„Czy samo złożenie pozwu do sądu, bez uprzedniego zgłoszenia roszczenia bezpośrednio zobowiązanemu do jego zaspokojenia, jest wystarczające do zachowania terminu z art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 672), w sytuacji, gdy odpis pozwu doręczony został pozwanemu po upływie terminu wskazanego w powołanym przepisie?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 15/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 17 stycznia 2018 r., I ACa 245/17, zagadnienia prawnego:

„1. Czy wspólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej po jej wykreśleniu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (spółki nr 1) przysługuje legitymacja czynna w sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (spółce nr 2), zawartej pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (spółką nr 1) a osobą trzecią oraz o stwierdzenie bezskuteczności umów skutkujących dalszym zbyciem tych udziałów przez osobę trzecią?

2. Czy z uwagi na nieusuwalny brak legitymacji łącznej po stronie pozwanej (art. 72 § 2 k.p.c.) możliwe jest uwzględnienie powództwa o ustalenie nieważności umowy zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (spółce nr 2), zawartej między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (spółką nr 1) a osobą trzecią, już po zakończeniu prowadzonego postępowania upadłościowego i wykreśleniu tej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (spółki nr 1) z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 16/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 31 stycznia 2018 r., XXIII Ga 1689/17, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest zastrzeżenie kary umownej (art. 483 § 1 k.c.) na wypadek odstąpienia od umowy z powodu niewykonania przez dłużnika z przyczyn leżących po jego stronie zobowiązania umownego o charakterze pieniężnym?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 19/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy WarszawaPraga w Warszawie postanowieniem z dnia 28 września 2017 r., IV Ca 1088/17, zagadnienia prawnego:

„Czy spółdzielnia mieszkaniowa, zarządzająca nieruchomością i położonym na niej budynkiem, w którym znajduje się lokal zajmowany przez osobę, wobec której wydano prawomocny wyrok nakazujący jego opuszczenie i opróżnienie, posiada legitymację do wystąpienia przeciwko gminie z powództwem o odszkodowanie za nieprzydzielenie lokalu socjalnego na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1610) w związku z art. 417 k.c., w sytuacji gdy spółdzielnia nie posiada tytułu prawno-rzeczowego (nie jest właścicielem, współwłaścicielem, użytkownikiem ani użytkownikiem wieczystym) do nieruchomości lub części nieruchomości, o której mowa powyżej?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 27/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 29 grudnia 2017 r., II Cz 1390/17, zagadnienia prawnego:

„Czy w trybie art. 759 § 2 k.p.c. dopuszczalna jest zmiana przez sąd prawomocnego i wykonanego już postanowienia komornika sądowego w przedmiocie orzeczenia o kosztach postępowania egzekucyjnego w celu usunięcia spostrzeżonych uchybień polegających na doliczeniu przez komornika do opłaty egzekucyjnej stawki podatku od towarów i usług?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 10 sierpnia 2018 r., III CZP 28/18, A. Kozłowska, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 57/18

„Czy od postanowienia rozstrzygającego co do istoty postępowanie o wpis w księdze wieczystej, wydanego przez asesora sądownego, który nie uzyskał jeszcze prawa do pełnienia obowiązków sędziego, przysługuje środek odwoławczy w postaci apelacji, czy też środek zaskarżenia w postaci skargi na orzeczenie referendarza?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 21 marca 2018 r., II Ca 183/18, K. Biernat-Jarek, G. Buła, K. Lisek)

Sąd Okręgowy wskazał, że za poglądem, iż od wydawanych przez asesorów sądowych orzeczeń i zarządzeń przysługują środki odwoławcze takie same, jak od orzeczeń wydawanych przez sędziego, przemawia brak jakiegokolwiek przepisu ustawy o ustroju sądów powszechnych dotyczącego asesorów sądowych, odwołującego się do instytucji referendarza sądowego oraz przepisów, które ją określają.

Sąd drugiej instancji stwierdził jednak, że do odmiennych wniosków można dojść analizując przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zaproponował, aby w omawianej sytuacji stosować przez analogię uregulowania dotyczące referendarzy sądowych, gdyż zakres uprawnień orzeczniczych asesora do czasu uzyskania prawa wykonywania obowiązków sędziego i referendarzy sądowych jest w tym okresie identyczny. Trafne jest zatem – zdaniem Sądu Okręgowego – zajęcie stanowiska, że środkiem zaskarżenia jest w takim przypadku skarga na orzeczenie referendarza.

M.M.

III CZP 58/18

„Czy od postanowienia rozstrzygającego co do istoty postępowanie o wpis w księdze wieczystej, wydanego przez asesora sądowego, który nie uzyskał jeszcze prawa do pełnienia obowiązków sędziego, przysługuje środek odwoławczy w postaci apelacji, czy też środek zaskarżenia w postaci skargi na orzeczenie referendarza?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 lutego 2018 r., II Ca 2572/17, K. Lisek, B. Kurdziel, G. Buła)

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko, że asesor sądowy do czasu uzyskania *votum*, czyli prawnej i skutecznej możliwości wykonywania obowiązków sędziego, wykonuje czynności z zakresu ochrony prawnej na takich samych zasadach jak sędziowie. Wskazał jednak, że zgodnie z art. 47 k.p.c. asesor sądowy bez *votum* nie wchodzi w skład sądu wydającego orzeczenia, podlegające zaskarżeniu środkami odwoławczymi. Zapewnienie rzeczywistej możliwości wykonywania zadań z zakresu ochrony prawnej mogłoby być zrealizowane przez zastosowanie poprzez analogię uregulowań dotyczących referendarzy sądowych, skoro zakres ich uprawnień orzeczniczych jest w tym okresie identyczny. Ponieważ trudno przyjąć, że orzeczenia wydawane przez asesorów sądowych nie podlegają jakimkolwiek środkom zaskarżenia, to – zdaniem Sądu Okręgowego – trafne jest zajęcie stanowiska, iż właściwym środkiem zaskarżenia jest skarga na orzeczenie referendarza.

M.M.

*

III CZP 59/18

„Czy odpowiednie stosowanie przepisów art. 124 ust. 1 w związku z art. 491² ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, w odniesieniu do postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oznacza, iż z dniem ogłoszenia upadłości jednego z małżonków, jeżeli małżonkowie pozostawali w ustroju wspólności majątkowej,

cały majątek wspólny małżonków wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny?”

(postanowienie Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 5 czerwca 2018 r., X GUp 767/17, X GUz 62/18, P. Pełczyński, M. Brzozowska, D. Popłonyk)

Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Rejonowy sprowadza się do odpowiedzi na pytanie, czy stosując odpowiednio art. 124 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 ze zm. – dalej: „Pr.upadł.”) należy tego dokonywać wprost czy z odpowiednimi modyfikacjami podyktowanymi specyfiką postępowania upadłościowego osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Te modyfikacje mogą polegać np. na wyłączeniu stosowania art. 124 ust. 1 zdanie drugie Pr.upadł., czyli wyłączeniu zakazu podziału majątku wspólnego małżonków, oraz uznaniu, że w skład masy upadłości powinien wejść jedynie odpowiedni udział w majątku wspólnym przysługujący upadłemu małżonkowi. Sąd Rejonowy podniósł, że Sąd Najwyższy w nie zajął dotychczas stanowiska tym zakresie, a ponadto wskazał na to, iż poglądy doktryny nauk prawnych nie rozwiązują wątpliwości powstałych na tle stosowania wymienionego przepisu w postępowaniach upadłościowych osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

Zdaniem Sądu Rejonowego, możliwe są dwa rozstrzygnięcia tego zagadnienia. Pierwsze z nich zakłada zastosowanie do upadłości konsumenckiej art. 124 ust. 1 Pr.upadł. ze zmianą dotyczącą wyłączenia zasady, że majątek wspólny małżonków wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny. Drugie wskazuje na zastosowanie art. 124 ust. 1 Pr.upadł. w całości wprost i w konsekwencji uznanie, że w skład masy upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej wchodzi cały majątek wspólny małżonków, a jego podział jest niedopuszczalny.

Sąd Rejonowy przeprowadził analizę obejmującą wykładnię językową pojęcia „odpowiednie stosowanie przepisów”, przytoczył poglądy wyrażane w literaturze, odniósł się do wykładni systemowej ze szczególnym uwzględnieniem regulacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a także wykładni celowościowej uwzględniającej interesy mające zostać zreali-

zowane w tym postępowaniu upadłościowym. Wskazał również na problemy praktyczne związane ze stosowaniem przytoczonych unormowań w sprawach upadłościowych przy różnych konfiguracjach podmiotowych i przedmiotowych.

A.T.

*

III CZP 61/18

„Czy do roszczenia o wypłatę części wartości wykupu zatrzymanego przez ubezpieczyciela na podstawie abuzywnych postanowień umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym, przysługującego ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu będącemu konsumentem przeciwko ubezpieczycielowi, ma zastosowanie trzyletni termin przedawnienia zgodnie z przepisem art. 819 § 1 k.c. czy termin dziesięcioletni zgodnie z przepisem art. 118 k.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 9 marca 2018 r., II Ca 2535/17, B. Kursa)

Sąd Okręgowy przyjął, że roszczenie powódki o zapłatę w sprawie, w której powstało przedstawione zagadnienie prawne, jest roszczeniem wywodzonym z umowy, a nie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Na tej podstawie uznał, że zachodzą wątpliwości co do terminu przedawnienia tego roszczenia.

Stanowisko, że zastosowanie ma dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego (jako opłata likwidacyjna) na podstawie abuzywnego postanowienia umownego, uzasadniany jest tym, że umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym są umowami o charakterze mieszanym, w których dominujący jest element kapitałowy, a udzielana na ich podstawie ochrona ubezpieczeniowa ma charakter symboliczny. Roszczenie o zapłatę kwoty stanowiącej świadczenie wykupu nie jest roszczeniem z tytułu umowy ubezpieczenia; wywodzi się z umowy mieszanej, będąc roszczeniem z tytułu nienależycie wykonanego zobowiązania wobec zakończenia obowiązywania umowy nienazwanej. Nie wynika ono z umowy ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, przedstawione kwestie wywołują wątpliwości. Odwoływanie się do niedookreślonych kryteriów „dominującego elementu umowy” oraz „symbolicznej ochrony” może prowadzić do odmiennych ocen w tym zakresie w odniesieniu do takich samych umów, zatem do takich samych stanów faktycznych, co jest niepożądane; w ramach jednolitego sytemu prawnego identyczne stany faktyczne powinny być przedmiotem takich samych ocen prawnych.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł w analizowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przekonujących argumentów przemawiających za przyjęciem dziesięcioletniego terminu przedawnienia w odniesieniu do roszczeń z umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Oceniając treść umowy będącej przedmiotem rozstrzygnięcia Sąd drugiej instancji po przeprowadzeniu analizy w zakresie istoty umów mieszanych uznał, że element inwestycyjny umowy nie pozbawia jej cech umowy ubezpieczenia na życie. Uiszczanie składki jest elementem umowy ubezpieczenia, a wartość rachunku stanowiąca podstawę obliczenia wszystkich świadczeń ubezpieczyciela jest konsekwencją jej inwestowania.

Trzyletni termin przedawnienia oparty jest na tym, że omawiane roszczenie, jako wynikające z umowy ubezpieczenia, przedawnia się w terminie uregulowanym w art. 819 § 1 k.c., który jako norma szczególna wyłącza normę ujętą w art. 118 k.c. Założenie, że roszczenie o wypłatę kwoty zatrzymanej przez ubezpieczyciela jako opłata likwidacyjna albo jako część świadczenia wykupu nie jest roszczeniem z umowy ubezpieczenia tylko na tej podstawie, iż umowa ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym ma elementy właściwe dla umów, których celem jest pomnażanie kapitału, całkowicie pomija fakt jej wymienienia z nazwy w dziale umów ubezpieczeń na życie jako jedną z grup tego rodzaju umów w przepisach ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1206 ze zm.).

Szczegółowe uregulowanie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym zarówno w aspekcie podmiotowym, jak i przedmiotowym, wprowadzenie jej nazwy do aktu prawnego rangi ustawowej pomimo braku jej ścisłej ustawowej definicji niewątpliwie charakteryzuje ją w sposób zbliżony do umów nazwanych. Z punktu widzenia systematyki umów i ich podziału na umowy,

które są normatywnie zdefiniowane ustawowym przepisem prawa oraz na takie, które nie są objęte definiującym je przepisem ustawowym, umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym należy zakwalifikować jako umowę, która choć nie ma własnej ustawowej definicji, to jednak ze względu na ustawowe sprecyzowanie wielu jej elementów podmiotowych i przedmiotowych jest umową bardziej zbliżoną do umowy nazwanej niż umowy nienazwanej zawartej na podstawie art. 353¹ k.c.

W obecnie obowiązującej ustawie oraz w ustawie obowiązującej przed dniem 1 stycznia 2016 r. ustawodawca posłużył się pojęciem ubezpieczeń, a nie pojęciem umów ubezpieczenia. Umowa ubezpieczenia na życie jest stypizowaną (nazwaną) umową ubezpieczenia osobowego, będąc normatywnie zdefiniowaną w przepisach kodeksu cywilnego. Uznając umowę ubezpieczenia na życie związaną z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym za rodzaj umowy ubezpieczenia na życie, ustawodawca nie widział konieczności jej odrębnego typizowania.

Sąd drugiej instancji dodał, że trzyletni termin do dochodzenia omawianych roszczeń jest dostatecznie długi i zapewnia należytą ochronę prawną wierzycielowi, nie mając jednocześnie destabilizującego charakteru dla działalności ubezpieczeniowej dłużnika.

A.T.

*

III CZP 63/18

„Czy podniesienie zarzutu przedawnienia, po uprzednim wyegzekwowaniu przedawnionego roszczenia powoduje, że świadczenie to staje się nienależne i dłużnik może domagać się jego zwrotu na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 maja 2018 r., II Ca 1119/17, K. Marczak, T. Sobieraj, Z. Ciechanowicz)

Sąd Okręgowy wskazał, że świadczenie przedawnione mieści się w dyspozycji art. 410 § 2 k.c., jego wątpliwości wzbudziło jednak to, iż w sprawie doszło do spełnienia przedawnionego świadczenia nie na skutek dobrowolnego jego spełnienia, lecz na skutek egzekucji, a więc

świadczenia przymusowego. Ponadto – zdaniem Sądu Okręgowego – wątpliwości dotyczą także skutku, jaki wywołuje złożenie przez dłużnika oświadczenia o skorzystaniu z zarzutu przedawnienia (*ex tunc* czy *ex nunc*).

O.M.P.

*

III CZP 64/18

„Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania dojdzie do naprawy pojazdu przywracającej ten pojazd do stanu sprzed powstania szkody, odszkodowanie należne poszkodowanemu w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego ograniczone jest do równowartości wydatków faktycznie poniesionych celem naprawy, czy też powinno być ustalone jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 29 maja 2018 r., II Ca 1051/17, S. Krajewski, V. Osińska, T. Sobieraj)

Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygając przedstawione zagadnienie można zająć stanowisko, w myśl którego wyłączone jest ustalenie wysokości szkody doznanej przez poszkodowanego na podstawie hipotetycznych kosztów napraw w sytuacji, w której rzecz uszkodzona została naprawiona w taki sposób, iż naprawa ta doprowadziła pojazd do stanu sprzed szkody. Takie przyjęcie nie uwzględnia zmian, które nastąpiły w majątku poszkodowanego, może być zatem źródłem wzbogacenia, a ponadto stoi w sprzeczności z obowiązkiem poszkodowanego do dążenia do ograniczenia rozmiarów szkody. Sąd drugiej instancji wskazał jednocześnie, że celem odpowiedzialności odszkodowawczej jest usunięcie szkody w majątku poszkodowanego wywołanego kolizją, która z chwilą dokonania naprawy pojazdu konkretyzuje się, zatem wadliwie jest pomijanie realnie poniesionych kosztów naprawy samochodu.

O.M.P.

III CZP 65/18

„1. Czy organ nadzorujący sprawujący nadzór nad działalnością stowarzyszenia w rozumieniu art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 21) jest zainteresowanym w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. w sprawie o zmianę danych w rejestrze stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego, a w konsekwencji, czy jest legitymowany do zaskarżenia apelacją postanowienia sądu rejestrowego o ich ujawnieniu w rejestrze?

2. Przyjmując możliwość istnienia po stronie organu nadzorującego legitymacji opisanej w pkt 1 w sytuacji, czy legitymowany do zaskarżenia apelacją postanowienia sądu rejestrowego jest organ nadzoru właściwy ze względu na dotychczasową siedzibę stowarzyszenia, czy też organ nadzoru właściwy ze względu na siedzibę stowarzyszenia ujawnioną w rejestrze stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego w związku z zaskarżonym postanowieniem sądu rejestrowego?

3. Czy wynikające z art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 21) uprawnienie przedstawiciela stowarzyszenia do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia obejmuje uprawnienie do zwołania walnego zebrania członków stowarzyszenia w celu wyboru zarządu w sytuacji, gdy kadencja zawieszonoego w czynnościach zarządu stowarzyszenia już wygasła, a sąd rejestrowy ustanowił kuratora obowiązaneego do zwołania walnego zebrania członków stowarzyszenia w celu wyboru zarządu, na podstawie art. 30 ust. 1 i 2 wyżej wymienionej ustawy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 19 marca 2018 r., XII Ga 864/17, J. Safander-Skwarlińska, M. Gajewska, M. Tułodziecki)

Sąd Okręgowy wskazał, że w odniesieniu do przedstawionych zagadnień nie ma jednolitego stanowiska judykatury. W jego ocenie, organ nadzorujący – począwszy od dnia 20 maja 2016 r., na skutek zmian w ustawie – nie jest już uczestnikiem postępowania o wpis i wykreślenie stowarzyszenia z rejestru, a sąd rejestrowy ma obowiązek zawiadamiania go o tych okolicznościach przede wszystkim ze względu na

brzmienie art. 21 ust. 1 i 2 oraz art. 25 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 21). Jednocześnie Sąd drugiej instancji wskazał, że ze względu na treść art. 510 k.p.c. oraz szerokie rozumienie pojęcia „interes prawny” możliwe jest także stanowisko przeciwne.

Podobnie, także drugie zagadnienie, może zostać rozwiązane dwójako ze względu na możliwość przyjęcia odmiennej wykładni art. 694⁵ § 2 k.p.c.

Trzecie zagadnienie również można rozwiązać różnie. Możliwe jest przyjęcie, że gdy kadencja zawieszonoego w czynnościach zarządu stowarzyszenia już wygasła, a sąd rejestrowy ustanowił kuratora obowiązanego do zwołania zarządu, na podstawie art. 30 ust. 1 i 2 Prawa o stowarzyszeniach, to tylko i wyłącznie ten kurator uprawniony jest do zwołania walnego zebrania członków stowarzyszenia w celu wyboru zarządu, nie zaś przedstawiciel stowarzyszenia do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia wyznaczony przez sąd na podstawie art. 29 ust. 2. Możliwe jest jednak także przyjęcie, że to właśnie przedstawiciel stowarzyszenia – w świetle art. 29 ust. 2 – jest uprawniony do dokonania takiej czynności, zastępuje on bowiem zarząd stowarzyszenia.

O.M.P.

*

III CZP 66/18

„1. Czy zakres odpowiedzialności dłużnika rzeczowego z tytułu hipoteki kaucyjnej po dniu 20 lutego 2011 r. nadal kształtuje uchylony z tym dniem ustawą z 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece (...) przepis art. 104 ustawy o księgach wieczystych i hipotece i tym samym wyklucza on stosowanie do art. 77 zdanie drugie ustawy o księgach wieczystych i hipotece co do należności ubocznych mieszczących się w sumie hipoteki;

2. Czy dłużnik odpowiadający wyłącznie rzeczowo, który mimo wezwania nie płaci długu zabezpieczonego hipoteką popada w opóźnienie w zapłacie świadczenia pieniężnego, którego konsekw-

wencją jest możliwość żądania od niego przez wierzyciela hipotecznego odsetek ustawowych za opóźnienie?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 czerwca 2018 r., I ACa 1754/17, W. Wójcik, M. Bohun, I. Biedroń)

Sąd Apelacyjny wskazał art. 77 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1007), który stanowi, że dłużnika obciąża, w przypadku przedawnienia długu osobistego, odpowiedzialność w zakresie wierzytelności głównej. W jego ocenie, przepis ten budzi wątpliwości na tle odpowiedzialności z tytułu długu rzeczowego wynikającego z dawnej hipoteki kaucyjnej. Wskazał, że w odniesieniu do tego zagadnienia nie ma jednoznacznego stanowiska w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przy czym podzielił pogląd wyrażony w wyroku z dnia 10 stycznia 2017 r., V CSK 233/16 (niepubl.), iż wymieniony przepis kształtuje przedawnienie wierzytelności hipotecznych w sposób szczególny, przewidując że upływ terminu przedawnienia nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia.

Drugie zagadnienie dotyczy art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w odniesieniu do odsetek za opóźnienie w zapłacie długu przez dłużnika rzeczowego.

O.M.P.

*

III CZP 67/18

„Czy roszczenie posiadacza samoistnego o przeniesienie własności gruntu na podstawie art. 231 § 1 k.c. należy do prawa i roszczeń osobistych, o których mowa w art. 1000 k.p.c., a w konsekwencji wygasa w chwili uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności w postępowaniu egzekucyjnym?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 maja 2018 r., V Ca 1820/16, B. Gutkowska, Z. Podedworny, D. Walczyk)

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 1000 § 1 k.p.c. z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności wy-

gasają wszelkie prawa i skutki ujawnienia praw i roszczeń osobistych ciężące na nieruchomości. Na miejsce tych praw powstaje prawo do zaspokojenia z ceny nabycia z pierwszeństwem przewidzianym w przepisach o podziale ceny uzyskanej z egzekucji. Według natomiast art. 231 § 1 k.c., samoistny posiadacz gruntu w dobrej wierze, który wznosił na powierzchni lub pod powierzchnią gruntu budynek lub inne urządzenie o wartości przenoszącej znacznie wartość zajętej na ten cel działki, może żądać, aby właściciel przeniósł na niego własność zajętej działki za odpowiednim wynagrodzeniem.

Sąd drugiej instancji zaznaczył, że w orzecznictwie wyrażono pogląd, iż wykładnia art. 1000 § 1 k.p.c. powinna uwzględniać regulację art. 16 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1007 – dalej: „u.k.w.h.”), który stanowi, że w przypadkach przewidzianych w przepisach ustawowych, w księdze wieczystej, poza prawami rzeczowymi, mogą być ujawnione prawa osobiste i roszczenia, a w szczególności prawa i roszczenia osobiste wymienione w ust. 2 tego artykułu.

W konsekwencji dopuszczalne jest twierdzenie, że użyte w art. 1000 § 1 k.p.c. określenie „wszelkie prawa i skutki ujawnienia praw i roszczeń osobistych” obejmuje wszelkie prawa rzeczowe ujawnione w księdze wieczystej oraz ujawnione w księdze wieczystej „prawa i roszczenia osobiste”, o których mowa w art. 16 ust. 2 u.k.w.h. Idąc tym tokiem myślenia należałoby przyjąć, że art. 1000 § 1 k.p.c. stosuje się do roszczenia z art. 231 k.c., jeżeli istnieje przepis przewidujący możliwość ujawnienia w księdze wieczystej roszczenia wynikającego tego przepisu.

Sąd przedstawiający zagadnienie prawne zwrócił jednak także uwagę na to, że wszystkie przykłady wskazane w art. 16 u.k.w.h. odnoszą się do praw i roszczeń o charakterze obligacyjnym, a więc wynikających z czynności prawnej, skutecznych między stronami danej czynności, roszczenie zaś przewidziane w art. 231 k.c. powstaje z mocy prawa, jest związane wyłącznie z posiadaniem i w tym zakresie „nie pasuje” do powyższego katalogu, nie ma bowiem źródła w zobowiązaniu właściciela.

Sąd Okręgowy podkreślił ponadto, że roszczenie przewidziane w art. 231 § 1 k.c. wygasa z chwilą definitywnej utraty posiadania przez samoistnego posiadacza działki gruntu, na której wznosił on budynek lub inne urządzenie. Skutkiem takiego stanu rzeczy jest przyjęcie, że roszczenie wyni-

kające z art. 231 k.c. jest ściśle powiązane z posiadaniem. Taka wykładnia może sugerować, że art. 1000 k.p.c., nie mogąc wpłynąć samodzielnie na stan władztwa nad rzeczą, jakim jest posiadanie, nie powoduje jego wygaśnięcia i nie ma zastosowania do roszczeń przewidzianych w art. 231 k.c., jeżeli posiadanie trwa, a posiadacz nie stał się właścicielem.

A.Z.

*

III CZP 68/18

„Czy podmiotowi, który na podstawie art. 509 k.c. nabył od poszkodowanego lub jego następcy wierzytelność odszkodowawczą dotyczącą szkody komunikacyjnej, przysługuje w ramach odszkodowania należnego od ubezpieczyciela zwrot kosztu zleconej przez niego osobie trzeciej ekspertyzy prywatnej mającej na celu określenie wysokości szkody?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2018 r., BSA I-4110-8/18)

Wnioskodawca szeroko omówił podstawowe pojęcia i kwestie związane z przedstawionym zagadnieniem prawnym powstałym w związku z rozbieżnościami w wykładni prawa występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych. Odwołał się w szczególności do instytucji wierzytelności odszkodowawczej przysługującej poszkodowanym wypadkami drogowymi względem ubezpieczycieli, przelewu wierzytelności, zakresu ubezpieczenia OC pojazdów mechanicznych, ekspertyzy prywatnej itp.

W uzasadnieniu wniosku w sposób wyczerpujący przedstawiono orzecznictwo zarówno Sądu Najwyższego, jak też sądów powszechnych związane z przedstawionym zagadnieniem prawnym oraz szeroko omówiono prezentowane tam argumenty. Podkreślono, że w judykaturze zarysowały się w tej materii dwa zasadnicze stanowiska.

Zgodnie z jednym, skoro wraz z wierzytelnością nabytą na podstawie art. 509 k.c. na cesjonariusza przechodzą na podstawie § 2 tego artykułu wszelkie związane z nią prawa, to w ich skład wchodzi także prawo do żądania od ubezpieczyciela w ramach odszkodowania zwrotu kosztów

zleconej przez cesjonariusza ekspertyzy prywatnej, jeżeli koszty te były uzasadnione i konieczne. Zgodnie natomiast z drugim poglądem, jeżeli ekspertyza została sporządzona na zlecenie cesjonariusza, roszczenie z tytułu zwrotu kosztów ekspertyzy nie było przedmiotem przelewu i jej koszt nie podlega indemnizacji w ramach ubezpieczenia. Gdy nabywca wierzytelności jest profesjonalistą specjalizującym się w wycenie szkód i dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych, koszt ekspertyzy jest wówczas traktowany jako wydatek wchodzący w zakres działalności gospodarczej nabywcy wierzytelności.

A.Z.

*

III CZP 69/18

„Czy hipoteka kaucyjna w zakresie roszczeń odsetkowych, mieszczących się w sumie hipoteki, stanowi ochronę wierzyciela przeciwko skutkom przedawnienia?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2018 r., I ACa 954/17, M. Gawinek, E. Buczkowska-Żuk, D. Gamrat-Kubeczak)

Sąd Apelacyjny – po omówieniu art. 102 i 104 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1007 – dalej: „u.k.w.h.”) – zwrócił uwagę, że przepisy te znajdują się w rozdziale „Hipoteka kaucyjna”. W konsekwencji, mając na względzie systematykę ustawy, art. 104 może być interpretowany jako norma szczególna nie tylko w stosunku do art. 69 u.k.w.h., ale także do art. 77 zdanie drugie u.k.w.h.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, analiza wskazanych przepisów może prowadzić do wniosku, że skoro hipoteka kaucyjna zabezpiecza roszczenia odsetkowe, a przepisy ją regulujące nie przewidują ograniczenia dochodzenia przedawnionego roszczenia odsetkowego, to wierzyciel może zaspokoić swoje roszczenie o odsetki mimo podniesienia przez dłużnika zarzutu przedawnienia roszczenia.

Sąd Apelacyjny zauważył jednak, że przedawnienia roszczeń jest regułą stabilizującą stosunki prawne i gwarantującą ich pewność, a od-

stępstwo od niej wymaga przepisu ustawowego (art. 117 § 1 k.c.). Artykuł 77 u.k.w.h. w sposób szczególny kształtuje przedawnienie wierzytelności hipotecznych. W zdaniu drugim ogranicza dokonany wyłom w działaniu instytucji przedawnienia wskazując, że przepisu tego nie stosuje się do roszczenia o odsetki, wobec czego należy rozważyć, czy jego treścią jest wyznaczenie zakresu, w jakim wierzytelność uzyskuje zabezpieczenie hipoteczne, czy też jedynie reguluje on kwestię przedawnienia.

A.Z.

*

III CZP 70/18

„Czy do roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego przez ubezpieczyciela na podstawie uznanych za niedozwolone postanowień umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym, przysługującego ubezpieczającemu lub ubezpieczonemu będącemu konsumentem przeciwko ubezpieczycielowi, ma zastosowanie trzyletni termin przedawnienia zgodnie z przepisem art. 819 § 1 k.c. czy termin dziesięcioletni zgodnie z przepisem art. 118 k.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 15 maja 2018 r., II Ca 161/18, Z. Zgud)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że prezentowane w orzecznictwie sądów powszechnych argumenty, mające uzasadniać przyjmowanie trzy- albo dziesięcioletniego terminu przedawnienia roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego na podstawie abuzywnego postanowienia umownego, są niejednolite i niespójne.

Wskazał, że podstawą przyjmowania terminu dziesięcioletniego jest założenie, iż umowy ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym są umowami o charakterze mieszanym, w których dominujący jest element kapitałowy, a udzielana na ich podstawie ochrona ubezpieczeniowa ma charakter symboliczny. Roszczenie o zapłatę kwoty stanowiącej świadczenie wykupu nie jest zatem w myśl tej linii orzeczniczej roszczeniem z tytułu umowy ubezpieczenia. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że w judykaturze nie ma zgody, jak należy traktować ww. roszczenie, jest ono

bowiem różnie nazywane (roszczenie z umowy mieszanej, roszczenie z tytułu nienależycie wykonanego zobowiązania wobec zakończenia obowiązywania umowy nienazwanej albo roszczenie, które nie wynika *stricto* z umowy ubezpieczenia). Sąd Okręgowy stwierdził także, że chociaż przedmiotowa kwestia była rozważana w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to jednak argumenty za przyjęciem w odniesieniu do roszczeń tego rodzaju dziesięcioletniego terminu przedawnienia nie przekonują.

Sąd Okręgowy wskazał, że pogląd o trzyletnim terminie przedawnienia roszczenia o wypłatę części świadczenia wykupu zatrzymanego na podstawie abuzywnego postanowienia umownego opiera się na założeniu, iż roszczenia te – jako wynikające z umowy ubezpieczenia – przedawniają się w terminie wynikającym z art. 819 § 1 k.c., który jako *lex specialis* wyłącza stosowanie art. 118 k.c. Podkreślił, że założenie, iż roszczenia o wypłatę kwoty zatrzymanej przez ubezpieczyciela, jako opłata likwidacyjna albo jako część świadczenia wykupu, nie jest roszczeniem z umowy ubezpieczenia tylko na tej podstawie, że umowa ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym ma elementy właściwe dla umów, których celem jest pomnażanie kapitału, całkowicie pomija wymienienie jej nazwy w przepisach ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1206 ze zm.), w dziale umów ubezpieczeń na życie jako jednej z grup tego rodzaju umów.

Dodatkowym argumentem za przyjęciem za właściwy trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia w wypłatę kwoty wykupu polisy może być cel instytucji przedawnienia, tj. stabilizacja relacji pomiędzy stronami stosunku zobowiązaniowego. W odniesieniu do podmiotów prowadzących działalność ubezpieczeniową pozostawanie w niepewności co do zakresu własnych zobowiązań wynikających z umów ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym przez okres dziesięciu lat znacznie utrudnia możliwość rzetelnej oceny sytuacji finansowej.

A.Z.

*

III CZP 71/18

„Czy zawarty w art. 210 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeksu spółek handlowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1577) wymóg, że w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz

w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników należy rozumieć w ten sposób, że pełnomocnictwo do reprezentowania spółki powinno mieć charakter szczególny, tj. być udzielone do zawarcia konkretnej umowy z konkretnym członkiem zarządu lub do reprezentowania spółki w konkretnym sporze z takim członkiem zarządu, a zatem powinno być udzielane każdorazowo przed zawarciem konkretnej umowy lub prowadzeniem konkretnego sporu, czy też dopuszczalne jest udzielenie przez spółkę pełnomocnictwa rodzajowego, a jeśli tak czy może to być pełnomocnictwo rodzajowe do reprezentowania spółki we wszystkich umowach lub sporach z jakimkolwiek członkiem zarządu, czy też pełnomocnictwo rodzajowe powinno być ograniczone do niektórych, określonych co do rodzaju umów czy sporów lub do umów czy sporów z konkretnym członkiem zarządu, a także czy pełnomocnictwo takie może zostać udzielone na czas nieoznaczony?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 27 marca 2018 r., II Cz 1834/17, B. Woźniak, E. Blumczyńska, A. Śliwa)

Wątpliwości prawne Sądu drugiej instancji dotyczą dopuszczalnego zakresu pełnomocnictwa unormowanego w art. 210 § 1 k.s.h. oraz czasu, na jaki może być ono udzielone. Użycie w tym przepisie słów „w umowie” oraz „w sporze” w liczbie pojedynczej może wskazywać, że intencją ustawodawcy było ustanowienie wymagania powoływania pełnomocnika każdorazowo, do konkretnej sprawy. Sąd Okręgowy wskazał jednak, że te pojęcia można interpretować jako ogólne określenie kategorii czynności, w których konieczne jest powoływanie pełnomocnika spółki. Przy przyjęciu takiego rozumienia możliwe jest udzielanie pełnomocnictwa rodzajowego, w tym do wszelkich czynności z konkretnym lub jakimkolwiek członkiem zarządu oraz pełnomocnictwa na czas nieoznaczony, zważywszy że wymieniony przepis nie zawiera wyraźnego ograniczenia zakresu udzielanego pełnomocnictwa, zarówno co do rodzaju umów i sporów, jak i czasu, na jaki może być pełnomocnictwo udzielane.

Sąd drugiej instancji przypomniał, że celem tego przepisu jest uniknięcie kolizji interesów w przypadku umów i sporów pomiędzy spółką reprezentowaną przez członka zarządu a tym członkiem zarządu. Mając

to na względzie, należy opowiedzieć się za dopuszczalnością udzielenia przez zgromadzenie wspólników pełnomocnictwa rodzajowego do wszelkich czynności oraz na czas nieoznaczony.

Sąd Okręgowy rozważał także sytuację, w której ustanowienie pełnomocnika do wszelkich czynności i na czas nieoznaczony *de facto* odejmowałoby zgromadzeniu wspólników prawo do decydowania, kto ma spółkę reprezentować. Stały pełnomocnik i do wszelkich czynności mógłby zupełnie pomijać zdanie wspólników i podejmować czynności z członkiem zarządu, nie zważając na ich wolę. Sąd drugiej instancji wskazał jednak, że w odniesieniu do rady nadzorczej, drugiego wymienionego w art. 210 § 1 k.s.h. organu uprawnionego do reprezentacji spółki w tej szczególnej sytuacji, jej uprawnienie do reprezentowania spółki w relacjach z członkiem zarządu nie jest ograniczone ani co do zakresu, ani czasu trwania. Nieuzasadnione więc w tej sytuacji byłoby odmienne traktowanie pełnomocnika względem rady nadzorczej, co stanowi argument za możliwością ustanowienia pełnomocnika do wszelkich czynności i na czas nieoznaczony.

Sąd Okręgowy podkreślił zarazem, że art. 210 § 1 k.s.h. ma charakter wyjątku i nie powinien być interpretowany rozszerzająco. W związku z tym należy przyjąć jego rygorystyczną wykładnię i nie rozszerzać unormowanego w nim wyjątku przez tworzenie nieprzewidzianego przez ustawę *quasi*-organu w postaci stałego pełnomocnika i do wszelkich czynności. Zauważył jednak, że w spółkach prowadzących rozległą działalność, w których występuje duża liczba wspólników, odrębne powoływanie do każdorazowej umowy czy sporu pełnomocnika może powodować znaczną uciążliwość i być niepraktyczne.

M.M.

*

III CZP 72/18

„Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania dojdzie do częściowej naprawy pojazdu, odszkodowanie należne poszkodowanemu w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu

mechanicznego ograniczone jest do równowartości wydatków faktycznie poniesionych celem dokonania takiej częściowej naprawy pojazdu oraz hipotetycznych pozostałych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody, czy też niezależnie od dokonania częściowej naprawy odszkodowanie to powinno być ustalone jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 29 czerwca 2018 r., II Ca 704/17, I. Siuta, K. Marczak, S. Krajewski)

Sąd drugiej instancji podzielił pogląd, że co do zasady obowiązek naprawienia szkody nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierzał ją naprawić, gdyż sam obowiązek odszkodowawczy pojawia się już z chwilą wyrządzenia poszkodowanemu szkody (m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74).

Stanowiący niezbędną przesłankę dyferencyjnej metody ustalenia szkody stan hipotetyczny majątku poszkodowanego pozwala jednocześnie – zgodnie z dynamicznym charakterem szkody, stanowiącym jej zasadniczą cechę – uwzględniać zmiany, jakie nastąpiły w majątku poszkodowanego po wystąpieniu zdarzenia będącego przyczyną szkody. Roszczenie każdorazowo obejmuje szkodę nie zaistniałą nigdyś, tuż po zajściu zdarzenia, które ją spowodowało, lecz istniejącą w chwili orzekania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2014 r., I CSK 309/13, Glosa 2015, nr 3, s. 36). Z tego względu Sąd Okręgowy dopuścił możliwość, że na skutek różnego rodzaju okoliczności faktycznych, jakie nastąpiły pomiędzy wystąpieniem szkody a orzekaniem przez sąd w sprawie o zapłatę należnego odszkodowania, roszczenie to może ulec obniżeniu.

Sąd drugiej instancji podkreślił również, że częściowe naprawienie uszkodzonego w wyniku wypadku samochodu nie może pozostać bez wpływu na wysokość roszczenia odszkodowawczego przysługującego poszkodowanemu. Wyraził jednak wątpliwość, czy taki fakt powinien być uwzględniony jako zdarzenie mające wpływ na wysokość faktycznie poniesionej szkody. Zauważył, że szkoda obejmująca przywrócenie pojazdu do stanu poprzedniego, na skutek tej naprawy, co najmniej

w części zyskała już wymiar realnych kosztów. Zdaniem Sądu drugiej instancji, ich pominięcie i oparcie się przy wyliczaniu szkody na hipotetycznie ustalonych kosztach naprawy byłoby wadliwe.

Sąd Okręgowy podkreślił, że obowiązek spełnienia świadczenia odszkodowawczego nie może abstrahować od tego, czy poszkodowany w konkretnych okolicznościach dokonał naprawy oraz jakim kosztem to uczynił. Z drugiej jednak strony, jeżeli okoliczność nie ma znaczenia prawnego, to nieuzasadniona jest teza, że obowiązek odszkodowawczy powinien być obniżony do kosztów rzeczywiście dotychczas poniesionych przez poszkodowanego, jeżeli faktycznie naprawił on uszkodzony pojazd.

M.M.

*

III CZP 73/18

„Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, dojdzie do sprzedaży pojazdu bez uprzedniej naprawy przywracającej ten pojazd w pełni do stanu sprzed powstania szkody, poszkodowanemu nadal przysługuje roszczenie o odszkodowanie odpowiadające równowartości hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 maja 2018 r., II Ca 1024/17, T. Sobieraj, V. Osińska, M. Ernest)

Sąd Okręgowy przypomniał obowiązującą w polskim prawie cywilnym zasadę pełnego odszkodowania. Wskazał także na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11 (OSNC 2012, nr 3, poz. 28), w której wskazano, że charakter świadczenia ubezpieczeniowego przybiera postać restytucji pieniężnej umożliwiającej przywrócenie stanu poprzedniego. Podzielił pogląd, że obowiązek naprawienia szkody nie jest uzależniony od tego czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierzał ją naprawić (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 74).

Podkreślił, że roszczenie każdorazowo obejmuje szkodę nie zaistniałą nigdy, tuż po zajściu zdarzenia, które ją spowodowało, lecz istniejącą w chwili orzekania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2014 r., I CSK 309/13, Glosa 2015, nr 3, s. 36). Stwierdził też, że szkoda może ulec zmianie; wskazał, że gdyby koszt naprawy samochodu był znacznie wyższy od wartości samochodu przed uszkodzeniem, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do kwoty odpowiadającej różnicy wartości samochodu sprzed i po wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15).

Sąd drugiej instancji wykluczył możliwość ustalenia wysokości szkody doznanej przez poszkodowanego na podstawie hipotetycznych kosztów naprawy w sytuacji, w której rzecz uszkodzona została zbyt przed naprawą i z oczywistych względów poszkodowany nigdy do usunięcia szkody w ten sposób (naprawa) nie przystąpi. Podkreślił, że skoro celem odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela jest usunięcie szkody w majątku poszkodowanego wywołanego kolizją, która z momentem sprzedaży pojazdu bez jego naprawy konkretyzuje się, to wadliwe byłoby pominięcie różnicy pomiędzy wartością pojazdu w dniu powstania szkody a wartością tego pojazdu w stanie uszkodzonym, wreszcie wartości uzyskanej z tytułu zbycia pojazdu i oparcie się przy wyliczaniu szkody na teoretycznie ustalonych kosztach naprawy.

Sąd Okręgowy przedstawił jednak pogląd, że pozwany nie może zmniejszać swojej odpowiedzialności za szkodę na tej podstawie, iż powód zdecydował się na sprzedaż pojazdu bez jego uprzedniej naprawy. Prawo do sprzedaży pojazdu w tym stanie (nawet za cenę, która według pozwanego została zaniżona) jest prawem właściciela pojazdu i nie zmienia to faktu, że ubezpieczyciel sprawcy szkody powinien wyrównać uszczerbek w majątku poszkodowanego do pełnej wysokości szkody.

M.M.

*

III CZP 74/18

„Czy w przypadku wyrządzenia szkody w pojeździe mechanicznym, stanowiącej szkodę częściową, w sytuacji, gdy przed ustaleniem wysokości odszkodowania dojdzie do naprawy pojazdu

przywracającej ten pojazd do stanu sprzed powstania szkody, odszkodowanie należne poszkodowanemu w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego ograniczone jest do równowartości wydatków faktycznie poniesionych celem naprawy pojazdu, czy też powinno być ustalone jako równowartość hipotetycznie określonych kosztów przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 lipca 2018 r., II Ca 1584/17, K. Longa, S. Krajewski, M. Ernest)

Sąd Okręgowy rozważał, czy wysokość świadczenia odszkodowawczego uzależniona jest od dokonania naprawy pojazdu przez poszkodowanego. Podkreślił, że skoro celem odpowiedzialności odszkodowawczej jest usunięcie szkody w majątku poszkodowanego wywołanego kolizją, która z chwilą dokonania naprawy pojazdu niewątpliwie konkretyzuje się, to wadliwe byłoby pominięcie realnie poniesionych kosztów naprawy samochodu i oparcie się przy wyliczaniu szkody na hipotetycznie ustalonych kosztach naprawy w sytuacji, w której dotychczas dokonana naprawa doprowadziła pojazd do stanu sprzed szkody. Podzielił pogląd, że poszkodowany zmierzający do przywrócenia stanu poprzedniego uszkodzonego samochodu jest uprawniony do użycia przy jego naprawie oryginalnych części kupionych w autoryzowanym serwisie samochodowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2002 r., I CKN 1466/99, OSNC 2003, nr 5, poz. 64). Przyjęcie zasadności tego stanowiska wynika z niemożności nakazania poszkodowanemu, aby dokonywał naprawy np. przy użyciu części nieoryginalnych lub używanych. Jeżeli jednak sam poszkodowany podjął się naprawy przy użyciu takich części i ich zamontowanie doprowadziło pojazd do poprzedniego stanu sprawności technicznej, to wtedy nieuzasadnione jest, aby mimo to mógł domagać się odszkodowania obejmującego – co oczywiste – koszty naprawy przy użyciu nowych części oryginalnych, które zwykle są brane pod uwagę przy wyliczaniu hipotetycznych kosztów naprawy pojazdu.

M.M.

III CZP 75/18

„1. Czy na podstawie odesłania zawartego w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej (Dz.U. z 2014 r., poz. 24 ze zm.) dopuszczalne jest odpowiednie stosowanie w postępowaniu o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie prowadzonym w trybie art. 9 i nast. tej ustawy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym?

a w wypadku pozytywnej odpowiedzi na powyższe pytanie:

2. Czy na podstawie odpowiednio stosowanych art. 755 § 1 w związku z art. 730 k.p.c. sąd rozpoznający sprawę o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie prowadzoną w trybie art. 9 i nast. ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej (Dz.U. z 2014 r., poz. 24 ze zm.) może udzielić wnioskodawcy zabezpieczenia polegającego na zastosowaniu środka w postaci umieszczenia osoby, której dotyczy wnioski, w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym na czas od momentu zakończenia odbywania przez tą osobę kary pozbawienia wolności do momentu prawomocnego zakończenia postępowania o uznanie tej osoby za stwarzającą zagrożenie?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 lipca 2018 r., I Acz 739/18, H. Nowicka de Poraj, B. Baran, W. Żukowski)

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że art. 9 i nast. ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej (Dz.U. z 2014 r., poz. 24 ze zm.) zawiera jedynie częściowe uregulowania dotyczące postępowania o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie. Z art. 2 ust. 3 wskazanej ustawy wynika jednak, że odpowiednie zastosowanie do tego postępowania mają przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Norma odsyłająca nie zawiera jednak wyraźnego odesłania do przepisów regulujących postępowanie zabezpieczające, z samego zaś faktu odesłania do odpowiedniego stosowania

przepisów o postępowaniu nieprocesowym nie wynika dopuszczalność odpowiedniego stosowania przepisów pomocniczego, ale odrębnego w stosunku do niego, postępowania zabezpieczającego.

Artykuł 730 § 1 k.p.c. przewiduje, że można żądać udzielenia zabezpieczenia w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd. Sąd drugiej instancji przyjął więc, że pojęcie „sprawa cywilna” użyte w wymienionym przepisie należy rozumieć w znaczeniu określonym w art. 1 k.p.c. i że sprawa o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie jest również sprawą cywilną. W takim ujęciu zastosowanie przepisów o postępowaniu zabezpieczającym nie następowałoby jednak odpowiednio, lecz wprost, na podstawie art. 730 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny obnażył jednak trudności wynikające z takiego stwierdzenia, gdyż przedmiotem zabezpieczenia jest roszczenie, następuje zatem nieprzystawalność przedmiotu postępowania w sprawie o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie do przepisów regulujących postępowanie zabezpieczające i nie należy tych przepisów kodeksu postępowania cywilnego stosować w tym postępowaniu.

Sąd drugiej instancji uwypuklił ponadto, że umieszczenie w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym bardzo głęboko ingeruje w chronioną przez art. 41 Konstytucji wolność osobistą osoby, wobec którego ten środek zastosowano. Sytuację taką porównał do tymczasowego aresztowania lub kary pozbawienia wolności, wykluczył zatem możliwość wyprowadzenia takiej kompetencji z uregulowania dającego jedynie ogólne upoważnienie sądu do zastosowania sposobów „jakie stosownie do okoliczności uzna za odpowiednie” w celu osiągnięcia przewidzianych ustawą celów, jak to ma miejsce w przypadku art. 755 § 1 k.p.c.

M.M.

*

III CZP 76/18

„Czy termin do wniesienia zażalenia na postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli upadłego będącego osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej dla wierzyciela rozpoczyna bieg od dnia ogłoszenia na posiedzeniu jawnym w tym przed-

miocie postanowienia, czy też od dnia doręczenia odpisu tego postanowienia zgodnie z art. 491¹⁴ ust. 2 zdanie pierwsze Pr.upadł.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 26 lipca 2018 r., XI Gz 389/18, A. Górna, E. Kłak-Dybka, P. Pszczółowski)

Sąd drugiej instancji zaprezentował pogląd, że doręczenie, o którym mowa w art. 491¹⁴ ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 ze zm. – dalej: „Pr.upadł.”) ma charakter informacyjny i w żadnej mierze nie jest powiązane z terminem zaskarżenia, jeżeli postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli zostało ogłoszone na posiedzeniu jawnym. Stwierdził, że postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej jest odrębnym postępowaniem upadłościowym, co przejawia się m.in. w tym, że we wskazanym przepisie wprowadzono obowiązek doręczenia wierzycielom, a więc z urzędu, postanowienia o ustaleniu planu spłaty wierzycieli bez względu na to czy zostało ono wydane na posiedzeniu niejawnym bądź jawnym.

Sąd Okręgowy odrzucił pogląd, że zakres zastosowania omawianej instytucji doręczenia jest ograniczony do wypadku wydania postanowienia na posiedzeniu niejawnym. Uznanie tego poglądu za prawidłowy powodowałoby, że art. 491¹⁴ ust. 2 zdanie pierwsze Pr.upadł. byłby zbędny, skoro art. 220 zdanie pierwsze Pr.upadł. przewiduje, że postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym doręcza się upadłemu, osobom, których postanowienie dotyczy oraz syndykowi. Sąd Okręgowy podkreślił, że przyjęcie iż termin zaskarżenia biegnie od dnia ogłoszenia na posiedzeniu jawnym postanowienia, znajduje wsparcie w wykładni historycznej, a ponadto akceptacja tego poglądu nie różnicuje sytuacji procesowej upadłego i wierzycieli, pozwala na jednolite ustalenie daty uprawomocnienia się postanowienia i wpływa na szybkość postępowania.

Sąd drugiej instancji nie wykluczył odmiennego zapatrywania na omawianą kwestię. Założył, że wyznaczony przez art. 224 ust. 4 Pr.upadł. początek biegu terminu zaskarżenia odnosi się jedynie do osób, wobec których nie ma obowiązku doręczenia odpisu postanowienia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2011 r., III CZP 47/11, OSNC 2012, nr 4, poz. 43). Nie znalazł jednak wytłumaczenia, dlaczego w art. 491¹⁴

ust. 2 zdanie pierwsze Pr.upadł. pominięto upadłego, który może mieć interes prawny w zaskarżeniu, a w stosunku do niego termin biegnie zawsze od dnia ogłoszenia postanowienia na posiedzeniu jawnym, co doprowadza do nierównego traktowania uczestników postępowania.

M.M.

*

III CZP 77/18

„Czy można uznać, że właściciel urzędzeń przesyłowych, będący jednocześnie właścicielem nieruchomości, na których są one posadowione, a który sprzedaje nieruchomość i nie zastrzega sobie w żaden sposób prawa do korzystania z nieruchomości w zakresie urzędzeń przesyłowych, był posiadaczem w dobrej wierze służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz czy dobrą wiarę właściciela urzędzeń przesyłowych należy rozpatrywać na dzień posadowienia urzędzeń przesyłowych na swoim gruncie, czy też należy rozpatrywać na dzień rozdzielenia prawa własności nieruchomości od prawa własności urzędzeń przesyłowych i rozpoczęcia biegu zasiedzenia służebności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 10 sierpnia 2018 r., II Ca 361/18, G. Kowolik, W. Chorążka, A. Cąkała)

Sąd drugiej instancji przedstawił obydwa podejścia do dobrej wiary – tradycyjne, obecnie dominujące, oraz podejście liberalne. Podkreślił, że dobra wiara przy obejmowaniu służebności przesyłu nie jest ujmowana jednolicie ani w doktrynie, ani w orzecznictwie, a w związku z czym można zaprezentować dwa sposoby wykładni.

Pierwszy, że Skarb Państwa, ze względu na to, iż posadawił urzędzenia na swoim gruncie, stał się posiadaczem służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu w dobrej wierze, mimo że zbywając grunt nie zastrzegł sobie żadnego prawa do korzystania z tych urzędzeń przesyłowych przy zbyciu gruntu. W takiej sytuacji dobra wiara posiadacza jest wywodzona z czasu posadowienia urzędzeń przesyłowych. Za tym stanowiskiem może przemawiać domniemanie dobrej wiary (art. 7 k.c.).

Drugi sposób wykładni akcentuje to, że skoro Skarb Państwa nie dochował należytej staranności przy zbywaniu nieruchomości i nie zapewnił sobie powstania służebności, to nie można mu przypisać dobrej wiary w chwili obejmowania służebności w posiadanie, jest zatem posiadaczem w złej wierze. Przemawia za tym konstytucyjna ochrona własności (art. 64) i konieczność ścisłego interpretowania wyjątków naruszających prawo własności. Ponadto nie może być uważany za posiadacza w dobrej wierze ten, kto wszedł w posiadanie służebności bez zachowania stosownej formy.

M.M.

*

III CZP 78/18

„Czy odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o której mowa w art. 299 § 1 k.s.h. rozciąga się na zobowiązania spółki powstałe po ogłoszeniu upadłości, w szczególności z tytułu kosztów procesu zasądzonych w sprawie przeciwko syndykowi, w sytuacji umorzenia postępowania upadłościowego z uwagi na brak środków na pokrycie kosztów tego postępowania (art. 361 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2018 r., XXIII Ga 1867/17, A. Gałas, A. Kubica, A. Łazarska

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że dochodzone w sprawie kwoty zostały „wygenerowane” już po ogłoszeniu upadłości spółki, należy zatem rozstrzygnąć, czy w razie umorzenia postępowania upadłościowego ze względu na brak środków na pokrycie kosztów tego postępowania członek zarządu może ponosić odpowiedzialność w istocie za decyzje syndyka. Zdaniem Sądu Okręgowego, taka odpowiedzialność może wystąpić nawet wobec członka zarządu, który nie miał realnego wpływu na zarządzanie majątkiem spółki, jeśli nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości w odpowiednim czasie.

Za bardzo problematyczne Sąd Okręgowy uznał badanie przesłanki egzoneracyjnej (art. 299 § 2 k.s.h.), gdyż do powstania zobowiązania

doszło poniekąd na skutek ogłoszenia i prowadzenia postępowania upadłościowego przez syndyka. Z jednej strony można argumentować, że już samo ogłoszenie upadłości oznacza, iż wniosek o ogłoszenie upadłości zgłoszono w odpowiednim czasie. Sąd drugiej instancji wziął pod uwagę, że postępowanie to zostało ostatecznie umorzone, zatem nie spełniło swojego zasadniczego celu w postaci zaspokojenia interesów wierzycieli.

Wskazał, że możliwe jest przyjęcie, iż samo ogłoszenie upadłości i umorzenie postępowania wywołanego wnioskiem dłużnika nie ma żadnego wpływu na ocenę, czy wniosek został złożony w stosownym czasie; w żaden sposób nie wpływa to na obalenie domniemania istnienia związku przyczynowego między szkodą wierzyciela a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz domniemania zawinienia przez członka zarządu niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

W świetle tych rozważań, zdaniem Sądu Okręgowego, odpowiedzialność członka zarządu z art. 299 k.s.h. jest możliwa dla zobowiązań powstałych po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż nawet samo ogłoszenie upadłości nie przesądza w żaden sposób, że wniosek ten został złożony w stosownym czasie, skoro postępowanie zostało ostatecznie umorzone, a prawo upadłościowe i naprawcze nie spełniło swojego celu.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Uchwała walnego zgromadzenia spółki kapitałowej w przedmiocie niepowołania do składu rady nadzorczej pracowników wybranych na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 747) może być zaskarżona na podstawie art. 422 k.s.h.

(wyrok z dnia 3 czerwca 2015 r., V CSK 592/14, D. Dończyk. M. Szulc, K. Weitz, OSNC 2016, nr 5, poz. 65; OSP 2017, nr 6, poz. 59; BSN 2015, nr 10, s. 11)

Glosa

Marcina Śledzikowskiego, Glosa 2018, nr 2, s. 49

Glosa jest częściowo krytyczna.

Glosator zwrócił uwagę, że w doktrynie prawa handlowego występuje różnica zdań co do tego, czy w razie odrzucenia przez wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcjonariuszy spółki akcyjnej uchwały poddanej pod głosowanie dochodzi do podjęcia uchwały negatywnej, czy przeciwnie – nie doszło do jej podjęcia i nie ma jakiegokolwiek substratu uchwały. Glosator podkreślił, że koncepcja dopuszczenia przez Sąd Najwyższy bytu uchwał negatywnych spotkała się z jego aprobatą. W jego ocenie, nie jest możliwe generalne stwierdzenie, że każda uchwała wspólników, która nie została podjęta, jest uchwałą negatywną, konieczna jest bowiem szczegółowa analiza konkretnych oko-

liczności faktycznych w aspekcie treści projektu poddanego pod głosowanie i skutków prawnych, jakie głosowanie wywarło.

Glosator stwierdził również, że w głosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy nie odniósł się do problemów, które mogłyby powstać w wyniku podjęcia kroków zmierzających do zaskarżenia uchwały negatywnej. W tym zakresie, jak twierdzi część doktryny, taka uchwała jest niezaskarżalna, gdyż oczekiwany wyrok nie wywoła oczekiwanego skutku wobec braku podjęcia uchwały właściwej treści.

Konkludując glosator stwierdził, że komentowane rozstrzygnięcie porusza ważny i skomplikowany zarówno na gruncie teoretycznym, jak i praktycznym problem negatywnych uchwał zgromadzenia wspólników (walnego zgromadzenia akcjonariuszy) spółek kapitałowych. Zaaprobowanie przez Sąd Najwyższy koncepcji uchwał negatywnych zasługuje, zdaniem glosatora, na aprobatę, jednak już samo uzasadnienie tej decyzji jurydycznej budzi wątpliwości. Akceptując potrzebę wyodrębnienia tego typu uchwał, glosator podkreślił, że należy wyraźnie oddzielić sam fakt głosowania nad uchwałą od skutków, które będzie wywoływać w obrocie. Wprawdzie są one ze sobą nierozzerwalnie związane, jednak nie można uznać głosowania przeciwko uchwale za akt bezwartościowy i pozbawiony skutków prawnych. Ponadto uchwały zgromadzenia wspólników powinny być uznane za czynności prawne, a wspólnicy, oddając swoje głosy, składają określone oświadczenia woli, co dodatkowo wzmacnia argumentację uzasadniającą wyodrębnienie kategorii uchwał negatywnych. Wreszcie wyodrębnienie jurydyczne tego typu uchwał jest potrzebne na gruncie praktycznym. W szczególności jest to zauważalne, gdy wywierają one skutki w stosunku do osób trzecich.

Glosy do komentowanego wyroku opracowali także: B. Gliniecki (Glosa 2016, nr 2, s. 26), J. Majcher i K. Jasiński (R.Pr., Zeszyty Naukowe 2016, nr 2, s. 155) oraz Z. Kuniewicz (OSP 2017, nr 6, poz. 59), komentarzem zaś opatrzyli D. Staszewski i M. Jasiński (MoP 2016, nr 18, dodatek, s. 22).

P.G.

*

Nieprzedstawienie przez zarząd spółki akcyjnej w pisemnej opinii powodów pozbawienia prawa poboru, proponowanej ceny emisyjnej akcji lub sposobu jej ustalenia (art. 433 § 1 k.s.h.) może sta-

nowić podstawę powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia (art. 425 § 1 k.s.h.) albo powództwa o jej uchylenie (art. 422 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 738/14, A. Owczarek, D. Dończyk, I. Koper, OSNC 2016, nr 10, poz. 120; BSN 2016, nr 2, s. 9; NPN 2016, nr 2, s. 128)

Glosa

Dominiki Wajdy, Glosa 2018, nr 2, s. 43

Glosa jest aprobująca.

Głosowane rozstrzygnięcie dotyczyło oceny ważności naruszenia art. 433 §2 k.s.h., polegającego na nieuwzględnieniu w pisemnej opinii zarządu proponowanej ceny emisyjnej akcji lub sposobu jej ustalenia przy pozbawianiu akcjonariuszy prawa poboru. Glosatorka zwróciła uwagę, że regulacje kodeksu spółek handlowych nie wprowadzają wprost wymagania, aby uchybienie formalne było istotne. Za ugruntowane i jednolite w judykaturze należy uznać stanowisko zakładające, że możliwość kwestionowania uchwał ze względu na wady formalne istnieje tylko wtedy, gdy wada wpływa na wynik głosowania lub treść uchwały. Uchybienia formalne powinny być więc oceniane z uwzględnieniem konkretnego przypadku. W ocenie autorki glosy, przy uchybieniach formalnych uzasadniających stwierdzenie nieważności uchwały przez sąd należy bezwzględnie unikać automatyzmu.

Glosatorka podkreśliła, że waga występującego w sprawie uchybienia formalnego polegająca na nieprzedstawieniu w pisemnej opinii zarządu w przedmiocie wyłączenia prawa poboru ceny emisyjnej lub sposobu jej ustalenia trafnie nie została przez Sąd Najwyższy uznana za wadę istotną. Akcjonariusze przed podjęciem uchwały dysponowali informacjami odnośnie do ustalenia ceny i przeważająca ich większość zagłosowała za uchwałą w przedmiocie wyłączenia prawa poboru.

Głosowany wyrok został uwzględniony przez P. Popardowskiego w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2016, nr 2, s. 17).

P.G.

Akcjonariusze mniejszościowi przestają być akcjonariuszami spółki akcyjnej z dniem uiszczenia przez akcjonariuszy większościowych ceny wykupu ustalonej przez biegłego wybranego przez walne zgromadzenie (art. 418 § 3 w związku z art. 417 § 1 k.s.h.).

(uchwała z dnia 14 września 2016 r., III CZP 39/16, B. Myszka, K. Pietrzykowski, M. Szulc, BSN 2016, nr 9, s. 8; Rej. 2016, nr 10, s. 159; MoP 2016, nr 21, s. 1125)

Glosa

Angeliny Stokłósy, Glosa 2018, nr 2, s. 67

Glosa jest w części krytyczna.

Glosatorka stwierdziła, że przepisy kodeksu spółek handlowych dotyczące tzw. przymusowego wykupu akcji (art. 418 k.s.h.; ang. *squeeze out*) należą do szczególnie niejasnych. Wiele istotnych wątpliwości teoretycznych oraz praktycznych budzi, zdaniem autorki glosy, ustalenie miarodajnej chwili utraty statusu akcjonariusza przez uczestniczących w procedurze wykupu akcjonariuszy mniejszościowych, zatem także chwili skutecznego przeniesienia własności akcji na nowych nabywców w ramach przymusowego wykupu. Glosatorka podkreśliła, że poprawne ustalenie chwili utraty statusu akcjonariusza mniejszościowego objętego procedurą przymusowego wykupu ma znaczenie m.in. dla celów niedotkniętego wadami zwoływania zgromadzeń akcjonariuszy, ustalania kręgu uprawnionych do wykonywania prawa głosu na tych zgromadzeniach, identyfikowania czynnie formalnie legitymowanych do zaskarżania uchwał zgromadzeń akcjonariuszy. Zdaniem autorki, zastanawiające jest to, że w głosowanej uchwale Sąd Najwyższy stanął na odmiennym stanowisku niż we wcześniejszych orzeczeniach i w rezultacie przyjął, iż akcjonariusze mniejszościowi objęci procedurą przymusowego wykupu akcji tracą status akcjonariusza już z chwilą zapłaty ceny wykupu (ceny za akcje) rozumianej jako pierwotnie ustalona cena wykupu akcji. W ocenie Sądu Najwyższego, za przyjęciem tego stanowiska przemawia przede wszystkim wypowiedzany także w piśmiennictwie postulat szybkiej realizacji procedury przymusowego wykupu.

Glosatorka nie podzieliła stanowiska Sądu Najwyższego, dla którego postulat szybkości i sprawności procedury *squeeze out* miał przesądza-

jące znaczenie. Zdaniem autorki, kluczowe znaczenie powinna mieć ochrona uzasadnionych interesów akcjonariuszy mniejszościowych, która nie przekreśla sprawnego funkcjonowania spółki w czasie trwania sporu między większością a mniejszością kapitałową. W efekcie głosowana uchwała bezzasadnie faworyzuje większość kapitałową kosztem mniejszości i sprzeciwia się zasadom ustrojowym. Autorka glosy zaaprobowała jednak pogląd Sądu Najwyższego, że od dnia powzięcia uchwały walnego zgromadzenia o przymusowym wykupie akcji akcjonariusze większościowi pozostają nią związani.

W konkluzjach glosatorka przyjęła, że nie można zgodzić się z poglądem, że utrata statusu akcjonariusza w wyniku przymusowego wykupu akcji następuje już z dniem uiszczenia przez akcjonariuszy większościowych pierwotnej ceny wykupu. Teza ta zasługuje na aprobatę jedynie w rzadkich w praktyce przypadkach, w których żadna z zainteresowanych stron nie kwestionuje i nie zamierza kwestionować pierwotnej ceny wykupu. Tezie tej, poza aspektami praktycznymi, sprzeciwia się aksjologia prawa spółek i potrzeba ochrony uzasadnionych interesów akcjonariuszy mniejszościowych, w tym konstytucyjnie gwarantowany nakaz wykupu akcji (pozbawienia własności akcji) za cenę stanowiącą ich realny ekwiwalent. Utrata statusu akcjonariusza powinna być ze względów aksjologicznych, praktycznych i funkcjonalnych skorelowana w czasie z zapłatą na rzecz akcjonariuszy mniejszościowych pełnej ceny wykupu, tj. ceny niepodlegającej dalszym zmianom.

Komentarz do uchwały opracowała K. Łuczejko (MoP 2017, nr 19, dodatek, s. 42) oraz (MPH 2017, nr 2, s. 40). Uchwałę uwzględnili także w przeglądach orzecznictwa: T. Szczurowski (PUG 2017, nr 2, s. 34) oraz M. Strus-Wołos (Pal. 2017, nr 3, s. 122).

P.G.

*

teza oficjalna

Możliwe jest kumulatywne zastrzeżenie w umowie zarówno klauzuli gwarancyjnej, zobowiązującej do zapłaty kwoty z tytułu niewykonania świadczenia pieniężnego jak również zastrzeżenie kary umownej z tytułu niewykonania świadczenia niepieniężnego.

teza opublikowana w „Glosie”

Zastrzeżenie obowiązku zapłaty określonej kwoty z tytułu niepodwyższenia kapitału zakładowego przez wniesienie wkładu pieniężnego, a więc z tytułu niewykonania zobowiązania pieniężnego, nie może być kwalifikowane jako zastrzeżenie kary umownej, gdyż te mogą być zastrzegane tylko na wypadek niewykonania zobowiązania niepieniężnego (art. 483 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 14 października 2016 r., I CSK 618/15, M. Kocon, M. Koba, Z. Kwaśniewski, niepubl.)

Glosa

Małgorzaty Dumkiewicz, Glosa 2018, nr 2, s. 27

Glosa jest krytyczna.

Komentowane rozstrzygnięcie dotyczyło dopuszczalności zastrzeżenia kary umownej z tytułu niewykonania zobowiązania do podwyższenia kapitału zakładowego z wykorzystaniem wkładów pieniężnych. Sąd Najwyższy uznał, że zobowiązanie do podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej przez wniesienie wkładu pieniężnego jest zobowiązaniem pieniężnym, co wyłącza możliwość zastrzeżenia na wypadek jego niewykonania kary umownej. Innymi słowy, w ocenie Sądu Najwyższego, w zależności od tego, z wykorzystaniem jakich wkładów (pieniężnych czy aportowych) dochodzi do podwyższenia kapitału zakładowego, zobowiązanie wspólnika (akcjonariusza) do objęcia udziałów (akcji) w podwyższonym kapitale zakładowym spółki kapitałowej ma charakter pieniężny lub niepieniężny.

Stanowisko to, w ocenie glosatorki, budzi wątpliwości w kontekście przepisów kodeksu spółek handlowych i *rationis* rozwiązania zawartego w art. 483 k.c. Sprowadza ono, a w zasadzie redukuje umowne zobowiązanie do podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej wyłącznie do wniesienia wkładów na poczet udziałów (akcji) w podwyższonym kapitale zakładowym. Zdaniem autorki, art. 483 § 1 k.s.h. nie stoi na przeszkodzie zastrzeżeniu kary umownej na wypadek niewykonania zobowiązania do podwyższenia kapitału zakładowego, w tym z wykorzystaniem wkładów pieniężnych, wykonanie bowiem tego zobowiązania

sprowadza się do objęcia udziałów (akcji) w podwyższonym kapitale zakładowym w zamian za zobowiązanie się do wniesienia wkładów (pieniężnych lub niepieniężnych), a nie do samego wniesienia tych wkładów. Jest to więc zobowiązanie, którego realizacja nie polega na zapłacie określonej sumy pieniężnej na rzecz wierzyciela, lecz na dokonaniu czynności prawnej, tj. objęciu udziałów (akcji) w podwyższonym kapitale zakładowym, w związku z którą zaciąga się w stosunku do spółki kapitałowej zobowiązanie do wniesienia wkładów.

P.G.

*

Osoba, która w chwili składania oświadczenia woli w imieniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie była już – na skutek wygaśnięcia mandatu – członkiem jej zarządu, odpowiada na podstawie art. 39 k.c. w związku z art. 14 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 700) wobec kontrahenta działającego w dobrej wierze, w zaufaniu do wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym wskazującego tę osobę jako członka zarządu spółki.

(wyrok z dnia 17 stycznia 2017 r., IV CSK 143/16, M. Wysocka, W. Katner, G. Misiurek, OSNC 2017, nr 9, poz.101; BSN 2017, nr 5, s. 13; M.Pr.Bank. 2017, nr 12, s. 36)

Glosa

Agnieszki Goldiszewicz, Glosa 2018, nr 2, s. 32

Glosa jest w części krytyczna.

Głosowane orzeczenie dotyczyło wskazania podstaw odpowiedzialności byłego członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ujawnionego nadal w Krajowym Rejestrze Sądowym, dokonującego czynności prawnej z osobą trzecią działającą w dobrej wierze. Kwestia ta jest, zdaniem autorki glosy, szczególnie istotna wtedy, gdy stan ujawniony w rejestrze nie odpowiada rzeczywistości na skutek braku zgłoszenia podmiotu rejestrowego, a istnieje potrzeba ochrony osób po-

wołujących się na ujawnione dane. W ocenie autorki, w okolicznościach sprawy Sąd Najwyższy nietrafnie wskazał art. 39 k.c. jako podstawę odpowiedzialności pozwanego. Przepis ten, jej zdaniem, nie nadaje się do zastosowania w kontekście art. 14 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 700). Regulacja zawarta w art. 39 k.c. przewiduje nieważność umowy kredytu zawartej pomiędzy spółką z ograniczoną odpowiedzialnością a bankiem, podczas gdy w świetle art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym podmiot rejestrowy pozostaje związany skutkami wynikającymi z tej czynności. Jak przyjęła glosatorka, podstawą odpowiedzialności pozwanego powinien być art. 299 k.s.h.

Głosę do wyroku opracował także M. Borkowski (LEX nr 2252208), a T. Szczurowski omówił go w „Przeglądzie orzecznictwa” (PUG 2018, nr 3, s. 26).

P.G.

*

teza oficjalna

Artykuł 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1191), przewidujący zasądzenie odszkodowania jako wielokrotność potencjalnego wynagrodzenia wyliczonego na chwilę dochodzenia żądania, nie przełamuje procesowej zasady rozporządzalności (art. 321 § 1 k.p.c.). Dopuszczalne jest zatem zasądzenie kwoty niższej, wyliczonej według kwoty bazowej wskazanej przez powoda.

teza opublikowana w „Glosie”

Artykuł 79 ust. 1 pkt 3 lit. b Pr.aut. może być podstawą prawną zasądzenia odszkodowania w wysokości podwójnego stosownego wynagrodzenia tylko w oparciu o przesłankę bezprawności.

(wyrok z dnia 16 lutego 2017, I CSK 100/16, A. Owczarek, M. Kocon, K. Strzelczyk, niepubl.)

Glosa

Przemysław Katnera, Glosa 2018, nr 2, s. 80

Glosa jest krytyczna.

Glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, zgodnie z którym art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1191 – dalej: „Pr.aut.”) w kształcie wynikającym z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 czerwca 2015 r., SK 32/14, uprawnia osobę, której autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, do żądania naprawienia wynikłej z tego szkody przez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, niezależnie od tego, czy naruszającemu można przypisać winę. W ocenie autora glosy, duże wątpliwości budzi uzasadnienie tego poglądu, w obecnym bowiem stanie prawnym nie jest zasadne aprioryczne przyjęcie na gruncie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b Pr.aut. odpowiedzialności obiektywnej, tj. niezależnej od winy podmiotu korzystającego z utworu bez wymaganego zezwolenia twórcy, z powołaniem się jedynie na szczególny charakter tego przepisu.

Zdaniem glosatora, wątpliwe jest także szukanie uzasadnienia poglądu o obiektywnym charakterze odpowiedzialności w innym twierdzeniu Sądu Najwyższego, opartym jedynie na orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 stycznia 2017 r., C-367/15, że art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b Pr.aut. nie narusza ogólnych zasad odpowiedzialności. Glosator zauważył, że Trybunał Sprawiedliwości, rozważając jedynie relację wysokości dwukrotności stosownego wynagrodzenia do rozmiarów szkody poniesionej przez uprawnionego, tego nie stwierdził i pozostałe przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozostawił poza zakresem swoich uwag. Autor glosy podkreślił, że o ile ochrona autorskich praw majątkowych ma zasadniczo charakter obiektywny, o tyle odpowiedzialność odszkodowawcza *ex delicto* opiera się w polskim prawie z reguły na zasadzie winy. W konsekwencji stwierdził, wbrew stanowisku Sądu Najwyższego, że przyjęcie na gruncie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b Pr.aut. odpowiedzialności obiektywnej stanowiłoby odstępstwo od ogólnej zasady odpowiedzialności odszkodowawczej przyjętej w polskim prawie cywilnym.

P.G.

teza oficjalna

W wypadku wypowiedzenia umowy kredytu kwota wykorzystanego kredytu, której termin płatności nie nadszedł, staje się wymagalna z chwilą rozwiązania umowy i powstaje obowiązek jej zwrotu w wysokości nominalnej. Do tej części wierzytelności nie mogą mieć również zastosowania odsetki od kredytu przeterminowanego, przewidziane w umowie na wypadek uchybienia datom zwrotu wskazanym w harmonogramie spłat.

teza opublikowana w „Glosie”

Umowa kredytu ma charakter terminowy, gdyż zawsze zawiera się ją na czas określony. Wypowiedzenie umowy przez bank w wyniku jej naruszenia przez kredytobiorcę, m.in. poprzez zaniechanie lub nieterminowe dokonywanie spłaty kredytu, ma charakter sankcyjny. Uprawnienie to realizowane jest przez dokonanie jednostronnej czynności prawnej prawo-kształtującej i powoduje, z upływem terminu wypowiedzenia, nie tylko następcze wygaśnięcie zobowiązania w zakresie praw i obowiązków kontraktowych ciążących na obu stronach (skutek *ex nunc*) ale i ukształtowanie dalszych stosunków prawnych. Ich przedmiot i zakres wyznaczają zasady ogólne prawa zobowiązań oraz, w oznaczonym zakresie, treść dotychczasowej umowy.

(wyrok z dnia 7 marca 2017 r., II CSK 281/16, A. Kozłowska, A. Owczarek, W. Pawlak, M.Pr.Bank. 2018, nr 6, s. 26)

Glosa

Tomasza Czecha, Glosa 2018, nr 2, s. 74

Glosa jest krytyczna.

W glosowanym wyroku Sąd Najwyższy zajmował się wypowiedzeniem umowy kredytu przez bank na podstawie art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1876 – dalej: „Pr.bank.”). Wypowiedzenie to, zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy trafnie określił jako sankcyjne, podstawę bowiem do ta-

kiej kwalifikacji dają przesłanki wymienione w przytoczonym przepisie. Bank może dokonać wypowiedzenia w tym trybie w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo utraty przez niego zdolności kredytowej.

Z art. 75 ust. 1 Pr.bank. wynika uprawnienie banku do wypowiedzenia umowy kredytu. Sąd Najwyższy, zdaniem glosatora, trafnie je zakwalifikował jako uprawnienie prawokształtujące, które wykonuje się przez dokonanie jednostronnej czynności prawnej. Zwrócił jednak uwagę, że spory budzi kwestia, jakie skutki prawne powstają po upływie terminu wypowiedzenia, gdy dokonano wypowiedzenia umowy kredytu w całości. Stwierdził, że można wyróżnić w tej mierze dwie koncepcje.

W myśl pierwszej, do której przychylił się Sąd Najwyższy w glosowanym wyroku, upływ terminu wypowiedzenia powoduje wygaśnięcie stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu. Powstaje wtedy nowy stosunek prawny między bankiem a kredytobiorcą, który reguluje zasady zwrotu kwoty wypłaconego kredytu. Stosunek ten jest podstawą odrębnej wierzytelności banku wobec kredytobiorcy o zwrot kredytu, a wierzytelność ta powstaje po upływie okresu wypowiedzenia.

Według drugiej koncepcji po upływie terminu wypowiedzenia nie wygasa dotychczasowy stosunek prawny, który został zawiązany na podstawie umowy kredytu, jeżeli uprzednio na tej podstawie wypłacono kredytobiorcy środki pieniężne. Stosunek ten trwa nadal między stronami, natomiast zmianie ulega jego treść. W szczególności zmienia się termin spełnienia świadczenia pieniężnego przez kredytobiorcę.

Zdaniem autora glosy, druga koncepcja jest znacznie bardziej przekonująca, gdyż z art. 75 Pr.bank. nie wynika, że wypowiedzenie umowy kredytu skutkuje wygaśnięciem dotychczasowego stosunku prawnego. W przepisie tym nie zamieszczono sformułowania, że umowę uznaje się za niezawartą lub że przestaje ona obowiązywać (albo wyrażenia bliskoznacznego). Istotne znaczenie ma także wykładnia systemowa i funkcjonalna.

Glosator zwrócił uwagę, że w glosowanym wyroku Sąd Najwyższy przyjął, iż rozstrzygnięcie co do sposobu naliczania odsetek za opóźnienie zależy od tego, kiedy wymagalna stała się wierzytelność banku o zwrot poszczególnych rat kredytu. Jeżeli wierzytelność ta stała się wymagalna przed upływem okresu wypowiedzenia (stosownie do dat

płatności określonych w harmonogramie umownym), odsetki nalicza się według zasad określonych w umowie kredytowej, jeżeli natomiast z upływem okresu wypowiedzenia, nie stosuje się zasad wskazanych w tej umowie odnośnie do uchybienia terminowi płatności, chyba że strony uregulowały następcze skutki wypowiedzenia umowy kredytu.

Konkludując, glosator krytycznie ocenił rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego. W jego ocenie, przepisy prawa bankowego ani kodeksu cywilnego nie dają podstaw do czynienia rozróżnień, które opisano w głosowanym wyroku. Jego zdaniem, Sąd Najwyższy bezpodstawnie zastosował do wypowiedzenia umowy kredytu zasady, które wywodzi się w odniesieniu do skutków odstąpienia od umowy (np. odnośnie do naliczania kar umownych). W efekcie stosunek prawny wynikający z umowy kredytu – wbrew twierdzeniom Sądu Najwyższego – nie wygasa z upływem terminu wypowiedzenia, a trwa nadal między stronami. Po tym terminie odsetki za opóźnienie nalicza się według zasad określonych w umowie kredytu, ponieważ umowa ta wciąż łączy strony i reguluje ich rozliczenia co do zwrotu kredytu i spełnienia świadczeń ubocznych.

P.G.

prawo cywilne procesowe

Doręczenie w sposób przewidziany w art. 139 § 1 k.p.c. może być uznane za dokonane wtedy, gdy przesyłka sądowa została wysłana pod aktualnym adresem oraz imieniem i nazwiskiem odbiorcy.

(uchwała z dnia 16 lutego 2017 r., III CZP 105/16, J. Gudowski, G. Miśurek, H. Wrzeszcz, OSNC 2017, nr 10, poz. 112; BSN 2017, nr 2, s. 9; MoP 2017, nr 6, s. 283; Rej. 2017, nr 3, s. 152; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2017, nr 1, s. 203)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Glosa 2018, nr 2, s. 38

Glosa jest częściowo krytyczna, gdyż stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w przedmiocie doręczania przesyłek sądowych jest, zdaniem glosatora, zbyt rygorystyczne. Glosator nie podzielił poglądu Sądu Naj-

wyższego, że w bezpośrednich kontaktach urzędowych z obywatelem, stroną lub uczestnikiem postępowania, sąd musi posługiwać się jego aktualnym imieniem i nazwiskiem, nawet wtedy, gdy inne określenia: przezwiska, pseudonimy, kryptonimy, nazwiska rodowe i panieńskie itp. pozwalają na identyfikację. Podkreślił, że brak dostatecznych powodów kwestionowania wagi prawnej podpisu w postaci „starego” nazwiska osoby składającej podpis. Taka ewentualność powinna mieć charakter wyjątkowy, gdyż posługiwanie się nieaktualnymi znakami graficznymi w okolicznościach danego stanu faktycznego może stworzyć zagrożenie dla bezpieczeństwa obrotu. Dokumentom podpisanym w analizowany sposób nie można też przypisać pełnej poprawności pod względem formalnym. Prawna doniosłość brzmienia danego nazwiska musi być zatem oceniana na tle okoliczności konkretnej sprawy.

Glosator stwierdził, że mając na względzie stan faktyczny danej sprawy, skoro przesyłka sądowa została dwukrotnie awizowana pod prawidłowym adresem pozwanej, to uznanie takiego doręczenia za nieskuteczne ze względu na wskazanie w treści zawiadomienia nieaktualnego nazwiska panieńskiego adresatki wydaje się zbyt rygorystyczne. Zapatrywanie to dodatkowo potwierdza fakt, że nazwisko panieńskie pozwanej widniało w dokumentach bankowych stanowiących podstawę dochodzonego przed sądem roszczenia. Ponadto nie przekonuje argumentacja Sądu Najwyższego, że imię i nazwisko wpisane w akcie stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód uwidocznionych w nim zdarzeń.

W konkluzjach glosator uznał za niecelową próbę sformułowania definicji skutecznego doręczenia zastępczego, której *in casu* dokonał Sąd Najwyższy.

Uchwałę omówiła M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2017, nr 5, s. 108).

P.G.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2018, NR 10

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, powstała w związku z likwidacją zakładu budżetowego realizującego zadania gminy w zakresie gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi jej własność, nie wstępuje w miejsce gminy w charakterze wynajmującego w stosunki najmu lokali mieszkalnych znajdujących się na nieruchomości, która nie została wniesiona jako wkład do spółki. Taka spółka nie wstępuje też w stosunki najmu lokali mieszkalnych w charakterze wynajmującego na podstawie zawartej z gminą umowy dzierżawy nieruchomości stanowiącej własność gminy.

(uchwała z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZP 81/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 10, poz. 92)

*

Przedsiębiorca dochodzący roszczeń wynikających z czynu nieuczciwej konkurencji, polegającego na zamieszczeniu publikacji na stronie internetowej, może na podstawie art. 35 k.p.c. wytoczyć powództwo przed sąd, w którego okręgu publikację wprowadzono na stronę internetową, lub przed sąd, w którego okręgu dostępność tej strony spowodowała zagrożenie lub naruszenie jego interesu.

(uchwała z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZP 82/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 10, poz. 93)

Artykuł 7 ust. 1 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz.U. Nr 3, poz. 17 ze zm.) nie stanowi podstawy prawnej roszczenia o odszkodowanie z tytułu przejęcia przez Państwo na własność przedsiębiorstwa wymienionego w art. 3 tej ustawy.

(uchwała z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZP 86/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 10, poz. 94)

*

Osoba dochodząca ochrony dobra osobistego może na podstawie art. 35 k.p.c. wytoczyć powództwo przed sąd, w którego okręgu działał sprawca, lub przed sąd, w którego okręgu to działanie spowodowało zagrożenie lub naruszenie dobra osobistego.

(uchwała z dnia 15 grudnia 2017 r., III CZP 91/17, K. Weitz, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, OSNC 2018, nr 10, poz. 95)

*

Świadomie korzysta z wyrządzonej drugiemu szkody (art. 422 k.c.) ten, kto wie, że odnosi korzyść z cudzego czynu niedozwolonego.

(uchwała z dnia 21 grudnia 2017 r., III CZP 89/17, G. Misiurek, P. Grzegorzcyk, K. Strzelczyk, OSNC 2018, nr 10, poz. 96)

*

Następcze stwierdzenie przez sąd rejestrowy niezgodności z przepisami prawa treści statutu spółdzielni, stanowiącego podstawę jej wcześniejszego zarejestrowania, nie uzasadnia wszczęcia postępowania przymuszającego na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 700 ze zm.).

(uchwała z dnia 11 stycznia 2018 r., III CZP 90/17, A. Owczarek, R. Trzaskowski, K. Zawada, OSNC 2018, nr 10, poz. 97)

Postanowienia umowy najmu zawartej na czas oznaczony przyznające wynajmującemu, w razie opóźnienia najemcy z zapłatą czynszu, prawo do odebrania rzeczy wynajętej do czasu uregulowania zaległości z zachowaniem obowiązku najemcy zapłaty pełnego czynszu, są sprzeczne z właściwością (naturą) tego stosunku prawnego.

(uchwała z dnia 11 stycznia 2018 r., III CZP 93/17, A. Owczarek, R. Trzaskowski, K. Zawada, OSNC 2018, nr 10, poz. 98)

*

Odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmująca szkodę powstałą „w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego” nie zależy od wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę (krzywdę) jedynie w przestrzennych granicach gospodarstwa rolnego objętego ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej; decydujące znaczenie ma funkcjonalne powiązanie takiego zdarzenia z posiadaniem gospodarstwa rolnego (art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r. poz. 2060 ze zm.).

(wyrok z dnia 14 lipca 2017 r., II CSK 806/16, M. Szulc, M. Bączyk, R. Trzaskowski, OSNC 2018, nr 10, poz. 99)

*

W razie zwrotu ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, opartego na nowych okolicznościach, termin do uiszczenia opłaty przez stronę zastąpioną przez zawodowego pełnomocnika rozpoczyna bieg od daty doręczenia zarządzenia przewodniczącego o zwrocie wniosku.

(postanowienie z dnia 19 października 2017 r., III CZ 41/17, J. Gudowski, G. Misiurek, A. Owczarek, OSNC 2018, nr 10, poz. 100)

*

Artykuł 79 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r.,

poz. 880) uprawnia autora, którego prawa majątkowe zostały naruszone, do żądania jednokrotności należnego mu wynagrodzenia, gdyby naruszający korzystał z jego praw legalnie bez konieczności wykazywania szkody, związku przyczynowego i winy sprawcy. Jeżeli szkoda uprawnionego jest wyższa, może żądać od osoby, która te prawa naruszyła, dalszej kwoty na zasadach ogólnych.

(wyrok z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 41/14, B. Ustjanicz, J. Frąckowiak, P. Grzegorzczak, OSNC 2018, nr 10, poz. 101)

*

W postępowaniu nieprocesowym sąd drugiej instancji uzasadnia postanowienie oddalające apelację, wydane na posiedzeniu niejawnym, na wniosek uczestnika złożony w terminie tygodniowym od dnia doręczenia sentencji (art. 387 § 1 zdanie drugie w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 12 stycznia 2018 r., II CZ 98/17, J. Frąckowiak, P. Grzegorzczak, A. Kozłowska, OSNC 2018, nr 10, poz. 102)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2018, NR C

Z art. 862 k.c. nie wynika obowiązek zawarcia umowy zobowiązującej do wniesienia do spółki własności nieruchomości odrębnej od umowy przenoszącej jej własność.

(postanowienie z dnia 15 listopada 2016 r., III CSK 415/15, J. Górski, G. Misiurek, M. Szulc, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 34)

*

Upoważnienie dla organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi do dochodzenia tzw. wynagrodzenia dodatkowego dla twórców utworów wkładowych w utworze audiowizualnym, określonego w art. 70 ust. 2 pkt 4 (obecnie art. 70 ust. 2¹ pkt 4) ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U z 2016 r., poz. 666), może wynikać z treści decyzji wydanej na podstawie art. 104 ust. 3 tej ustawy.

(wyrok z dnia 17 listopada 2016 r., I CSK 784/15, W. Pawlak, M. Romańska, M. Bączyk, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 35)

*

1. Przepisy postępowania nie zawierają normy nakazującej sądowi uprzedzenie stron reprezentowanych w sprawie przez adwokata, radcę prawnego rzecznika patentowego lub radcy prawnego

Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa o możliwej zmianie kwalifikacji prawnej roszczenia.

2. Zmiana kwalifikacji prawnej roszczenia przez sąd drugiej instancji nie wpływa na prawo do obrony strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, jeżeli stan faktyczny sprawy pozwala na przewidywalność zastosowania różnych i typowych w takim przypadku podstaw prawnych.

(wyrok z dnia 30 listopada 2016 r., III CSK 351/15, M. Szulc, M. Kocon, B. Myszką, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 36)

*

Przepisu art. 709¹⁵ k.c. nie można stosować w sposób prowadzący do wzbogacenia po stronie finansującego przez uzyskanie świadczenia przekraczającego wysokość poniesionej szkody.

(postanowienie z dnia 30 listopada 2016 r., III CZP 75/16, M. Szulc, M. Kocon, B. Myszką, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 37)

*

Zajęcie udziału wspólnika w kapitale zakładowym spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest skuteczne wobec spółki, mimo zbycia udziału przez dłużnika przed jego zajęciem, jeżeli spółka nie została zawiadomiona o tym zbyciu zgodnie z art. 187 § 1 k.s.h.

(wyrok z dnia 9 lutego 2017 r., IV CSK 236/16, H. Wrzeszcz, M. Kocon, I. Koper, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 38)

*

Postanowienie Sądu Najwyższego o oznaczeniu sądu właściwego nie traci mocy na skutek zwrotu pozwu w sprawie, w której to oznaczenie nastąpiło. Sąd oznaczony jest właściwy także w sprawie zainicjowanej ponownym pozwem wniesionym przez powoda.

(postanowienie z dnia 17 marca 2017 r., III CO 20/17, J. Gudowski, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 39)

Samoistny posiadacz nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste może nabyć jej własność przez zasiedzenie.

(uchwała z dnia 22 marca 2017 r., III CZP 49/16, B. Myszką, M. Koba, A. Zając, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 40)

*

Zakaz uchylenia lub zmiany wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację nie obejmuje rozstrzygnięcia, którego przedmiotem jest uchylenie wyroku utrzymującego nakaz zapłaty w mocy i odrzucenie zarzutów wniesionych z uchybieniem terminowi określonymu w art. 491 § 1 k.p.c. (art. 384 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 30 maja 2017 r., IV CZ 14/17, M. Wysocka, M. Szulc, K. Zawada, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 41)

*

Właścicielowi nieruchomości przejętej na własność państwa na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. Nr 4, poz. 17) – po stwierdzeniu, że nieruchomość nie podlegała przepisom tego dekretu – nie przysługuje odszkodowanie za utratę tej nieruchomości oraz za utracone korzyści w okresie jej posiadania przez podmiot nieuprawniony, jeżeli otrzymał odszkodowanie w wysokości odpowiadającej wartości nieruchomości z tytułu naruszenia przez jej sprzedaż osobie trzeciej prawa pierwszeństwa przewidzianego w art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1774 ze zm.).

(wyrok z dnia 1 czerwca 2017 r., I CSK 613/16, J. Górowski, W. Katner, K. Weitz, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 42)

*

Przepis art. 1146 § 1 pkt 3 k.p.c. nie wymaga, aby doręczenie pisma wszczynającego postępowanie przed sądem państwa pochodzenia nastąpiło do rąk własnych adresata.

(postanowienie z dnia 2 czerwca 2017 r., II CSK 704/16, M. Romańska, H. Pietrkowski, P. Grzegorzcyk, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 43)

Przepis art. 677 w związku z art. 694 k.c. nie obejmuje przewidzianego w umowie dzierżawy roszczenia dzierżawcy o zwrot kosztów poniesionych w związku z inwestycją prowadzoną na wydzierżawionej nieruchomości, które nie mają charakteru nakładów.

(wyrok z dnia 14 czerwca 2017 r., IV CSK 479/16, K. Tycza-Rote, K. Strzelczyk, R. Trzaskowski, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 44)

*

Przyporządkowanie cudzych poglądów do poglądów dyskryminujących określoną grupę społeczną stanowi bezprawne naruszenie dóbr osobistych, jeżeli jest pozbawione wystarczającej podstawy faktycznej.

(wyrok z dnia 30 czerwca 2017 r., I CSK 603/16, D. Dończyk, A. Kozłowska, R. Trzaskowski, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 45)

*

Artykuł 392 k.c. może mieć zastosowanie przez analogię do zobowiązania zaciągniętego przez stronę w celu realizacji obowiązku publicznoprawnego ciążącego na drugiej stronie.

(wyrok z dnia 27 czerwca 2017 r., II CSK 575/16, A. Owczarek, R. Trzaskowski, B. Dobrowolski, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 46)

*

Po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r., Sk 32/14, oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości Europejskiej z dnia 25 stycznia 2017 r., C-367/15, naprawienie szkody na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 880) następuje na zasadach ogólnych odpowiedzialności cywilnej albo przez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które byłoby należne z tytułu udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie utworu.

(wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., V CSK 145/17, M. Kocon, W. Katner, M. Romańska, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 47)

Sąd może bez wniosku strony dopuścić dowód podlegający pominięciu jako spóźniony (art. 232 zdanie drugie w związku z art. 207 § 6 k.p.c.), jeżeli służy wykazaniu twierdzeń faktycznych przytoczonych we właściwym czasie.

(wyrok z dnia 8 lutego 2018 r., II CSK 462/17, P. Grzegorzcyk, M. Kocon, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 48)

*

W sprawie z powództwa Skarbu Państwa przeciwko podatnikowi o zwrot na podstawie art. 410 k.c. kwoty stanowiącej równowartość wypłaconej bezpodstawnie – w wyniku błędu organu podatkowego – nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych nie jest wyłączone zastosowanie art. 5 k.c.

(wyrok z dnia 9 marca 2018 r., I CSK 295/17, A. Owczarek, J. Frąckowiak, P. Grzegorzcyk, OSNC-ZD 2018, nr C, poz. 49)

INFORMACJE

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5) oraz powstaniem skutku przewidzianego w art. 111 ust. 1 tej ustawy, w dniu 4 lipca 2018 r. urzędu sędziów Sądu Najwyższego pozbawieni zostali, z naruszeniem zasady nieusuwalności (art. 180 ust. 1 Konstytucji), wybitni i zasłużeni dla wymiaru sprawiedliwości sędziowie Sądu Najwyższego. W Izbie Cywilnej: Mirosław Bączyk, Józef Frąckowiak, Jan Górowski, Zbigniew Kwaśniewski, Henryk Pietrkowski, Krzysztof Pietrzykowski, Mirosława Wysocka i Kazimierz Zawada.

*

W sierpniu br. sędzia Sądu Najwyższego Karol Weitz obchodził jubileusz 20-lecia pracy zawodowej. Serdecznie gratulujemy.

Jubileusz 20-lecia pracy zawodowej obchodził także członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego skierowany do pracy w Izbie Cywilnej dr Bernard Łukańko, a jubileusz 30-lecia pracy zawodowej – Halina Krysiak, pracownik obsługi.

Dane statystyczne – lipiec 2018 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1523	301	148	-	13	4	11	-	73	47	1676
3.	CZP w tym:	46	12	6	4	-	-	-	-	-	2	52
	art. 390 k.p.c.	42	11	6	4	-	-	-	-	-	2	47
	skład 7-miu	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	103	58	36	-	23	1	5	-	-	7	125
5.	CO w tym:	30	92	75	-	2	-	-	-	-	73	47
	art. 401 k.p.c.	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	art. 45 i 48 k.p.c.	29	91	74	-	2	-	-	-	-	72	46
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	105	23	12	-	-	-	-	2	2	8	116
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10.	RAZEM	1808	486	277	4	38	5	16	2	75	137	2017

Dane statystyczne – sierpień 2018 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1676	275	114	-	9	-	7	-	60	38	1837
3.	CZP w tym:	52	9	9	3	-	-	-	-	-	6	52
	art. 390 k.p.c.	47	9	9	3	-	-	-	-	-	6	47
	skład 7-miu	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	125	36	19	-	11	-	3	-	-	5	142
5.	CO w tym:	47	76	67	-	1	-	-	-	-	66	56
	art. 401 k.p.c.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	art. 45 i 48 k.p.c.	46	76	67	-	1	-	-	-	-	66	55
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	116	23	18	-	1	-	-	-	-	17	121
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10.	RAZEM	2017	419	227	3	22	-	10	-	60	132	2209

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	11
Głosy	38
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2018, nr 10	51
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2018, nr C	55
Informacje	60
Dane statystyczne	61

